28 თებერვალი. წელიწადი მეორე ფასი 15 კაპ.

ჲ-76.

დროშა

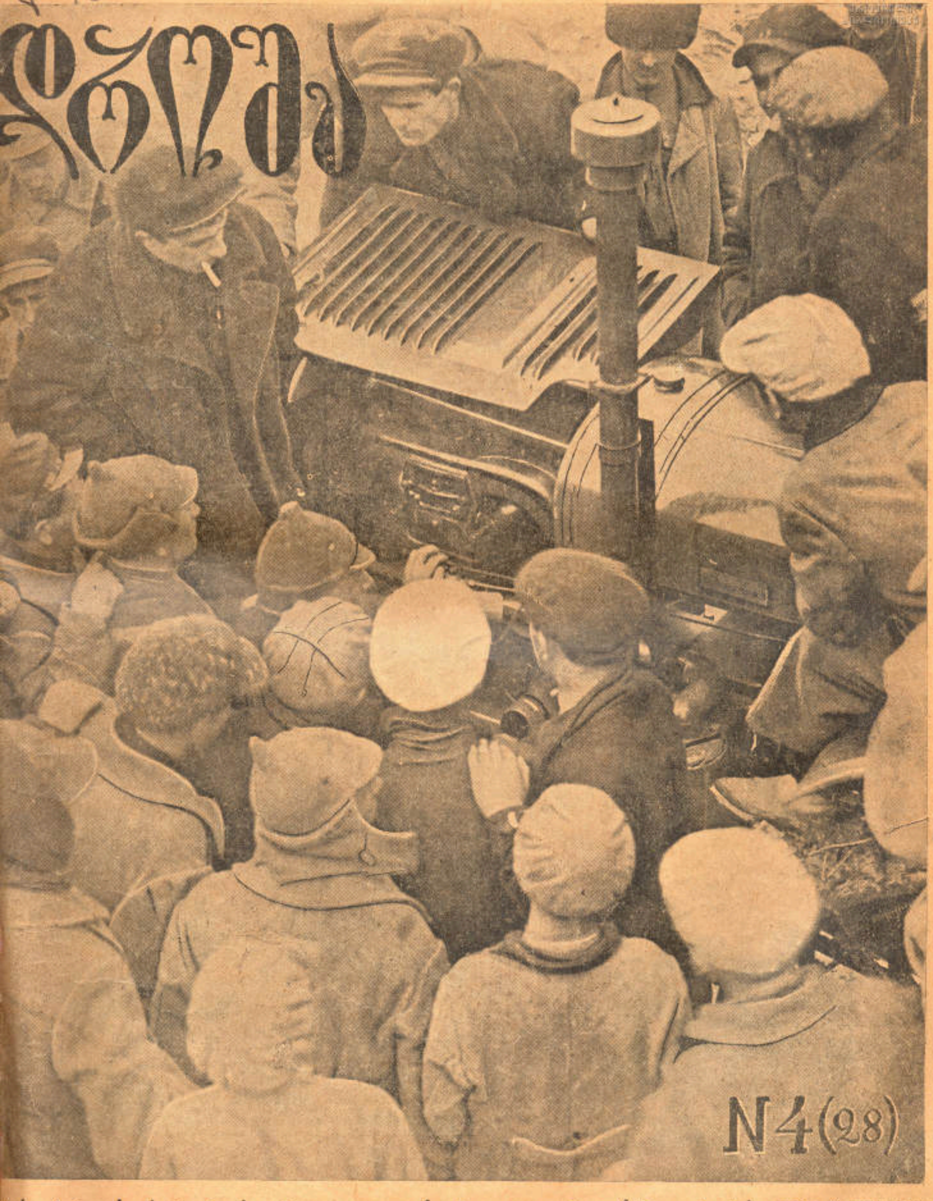

N4(28)

ტრაქტორისტების ახალი კადრები კოლმეურნეობებს. ფოტო—შ. ფურცხვანიძის.

სურათზე: გომის სატრაქტორო სადგურში გლეხები სწავლობენ ტრაქტორზე მუშაობას.

უცხოეთის ფოტო-ქრონიკა

ვენაში უმუშევრად დატოვებული მუშები თავს აფარებენ ქალაქ გარედ ქოხმახებს

ნიუ-იორკის უმუშევართა ცხოვრებიდან.
მუშა ქალი ბინის ქირის შეუტანლობის გამო გამოუსახლებიათ.

მუშა ქალი თავის ბარგით გარედ გამოდევნილი.

ამ ბოლო დროს კაპიტალისტურ ქვეყნებში, განსაკუთრებით ინგლისსა, გერმანიასა და შეერთებულ შტატებში, უმუშევრობამ საშიში ხასიათი მიიღო. ეკონომიურ ცხოვრების დროებითი აყვავება, რასაც იმპერიალისტურ ომს მოჰყვა, დამთავრდა. მრეწველობას და ალებმიცემობას მოდუნება დაეტყო; ამის გამო მუშები ასი ათასობით უსაქმოთ დარჩენ. სამრეწველო ცენტრებში უმუშევრობას ზედ ერთვის უბინაობა. მართალია, ზოგიერთ დიდს ქალაქში, უსახლკაროთათვის არსებობს ეგრეთ წოდებული თავშესაფარები, მაგრამ გაჭირვებამ ისეთი მასსიური ხასიათი მიიღო, რომ ეს თავშესაფარები მსურველთა მცირედ ნაწილსაც ვერ აკმაყოფილებენ. ამ თავშესაფარებში უბინაოთ მხოლოდ დროებით სტოვებენ, ამისგარდა, იქ ცხოვრების პირობები იმდენად მძიმეა, რომ ზოგიერთი ამჯობინებს, ღამე ქუჩაში გაათიოს, ქვაფენილზე დაიძინოს, ან ხიდქვეშ; ბევრი კიდევ ამ ქველმოქმედების სატუსაღოდან ჩვეულებრივ სატუსაღოში გადადის უშუალოთ.

მოცლილი და განებივრებული ევროპის ბურჟუაზია საქმეს იჩენს და აცხადებს ლამაზ ქალების შეჯიბრებას და მათთვის პრიზებს. ასეთი სილამაზის პრიზი მიიღო ბერძენმა ქალმა ალისა დიპლარაკომ, რომელსაც უწოდეს: „მისს ევროპა“.

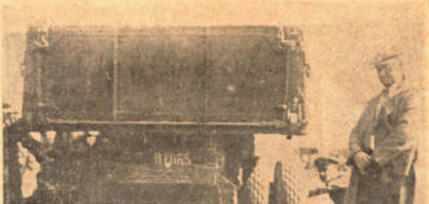

ტრაქტორების და საბარგო ავტომობილებისთვის ახალი გამოგონება, დაღმართებზე და მოყინულ გზებზე სიარულის დროს თვლებზე უკეთებენ რკინის ჯაჭვებს, რის გამო ავტომობილი, თუ ტრაქტორი აღარ ცურდება.

სურათზე: უკანა თვლებზე გასაკეთებელი რკინის ჯაჭვი, ერთზე გაკეთებული და მეორეზე ახლად უკეთებენ.

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

დროშა

კოლექტივიზაციის ფრონტზე
(რადიო-კორესპონდენტის დღიურიდან)

ქაღალდის პატარა ნაჭერი დაფარულია აჩქარებული ხელით ნაწერ სტრიქონებით.

„ნესტორია! მაქ დამრჩა ტანისამოსის შკაფში შაქარი, ერთი ტომარა ფხვნილი, კიდევ ყუნჭი შაქარი დიდ ტილოში გახვეული 25 გირ. ნესტორია, ასე იცოდე, საქ ის შაქარი არ დაიკარგოს თორემ პასუხისგებაში მიგცემთ ყველას. კარგათ გამოძიე, მოპარული არავისა ქონდეს. სხვა ზევით ტომარაში სინა დარჩა აუწონელი და არც ის დაიკარგოს.

ბიჭიკო ლეჟავა.“

წაიკითხავთ ამ წერილს და იფიქრებთ, თითქო მისი დამწერი სადღაც მოყვარესთან ან აგარაკზე გამგზავრებულა, გზაში გახსენებია, რომ ტანისამოსის შკაფი, სადაც შაქარი ინახებოდა, დაუკეტავი დარჩენია— ამისათვის შეშინებულა: ვაი თუ ნესტორიას „წუწკი“ ხელები გაეკაროს შაქარსო, დამჯდარა და მოუწერია გამაფრთხილებელი წერილი.

ს. კისისხევი (კახეთი). კოლექტივის წევრები აბრუნებენ მიწას ვენახის გასაშენებლად.

„არ დაიკარგოს თორემ პასუხისგებაში მიგცემთ ყველასო“ ორი ტომარა შაქარი, ხუმრობა საქმეა!

კომუნისტები ყოველ ნაბიჯზე „ტრაბახობენ“ და გაჰყვირიან, ხუთწლიან გეგმას ოთხ წელიწადში ვანხორციელებთო.

ოთხი წელიწადი! რა დიდი ამბავია!

აგერ ბიჭიკო ლეჟავამ თავისი ოჯახის ხუთწლიანი გეგმა ერთ თვეში შეასრულა, მაგრამ კრინტიც არ დაძრავს.

ცოტა იშრომა? აბა იანგარიშეთ, რამდენი გაიძვერობა, სიცრუე და სიყალბე უნდა ეხმარა ლეჟავას, იმ დროს, როცა სხვები თითო კილოზე მეტს ვერ შოულობენ, მას რომ ორი ტომარა შაქარი დაეგროვებია.

ამისათვის არაფერი გასაკვირი არაა მასში, რომ ამისთანა გაჭირვებით და „შრომით“ შეძენილი საქონელი რომ ჩაუკეტელი დაგრჩეს, შეწუხდე, შეშინდე და წერილიც მოიწერო.

გასაკვირი ის არის,— ლეჟავას, რომელსაც ამისთანა კარგი მეხსიერება ჰქონია, რომ ტომარაში გახვეული სინაც კი არ ავიწყდებოდა, რატომ გამორჩა ერთი და მთავარი გარემოება: **შაქარი კი არ დარჩა მას, არამედ დაატოვებინეს.**

მაგრამ არა, ლეჟავა არც იმდენად სულელია, რომ დავიწყებოდა 29 იანვარი, როცა მთლიან კოლექტივიზაციაზე გადასულმა დიდი-ჯიხაიშის გლეხობამ ჩამოართვა მას ქონება და გააძევა სოფლიდან, როგორც კულაკი-მევახშე და კოლექტივის დაუძინებელი მტერი. ლეჟავამ კარგათ იცოდა, რომ ეს ორი ტომარა შაქარი და მთელი მისი ქონებაც შეძენილია „ნესტორიას“ მსგავს მოჯამაგირეების გაყვლეფით და გაძარცვით.

მან იცის, ვერავის ვერ აგებინებს პასუხს, რადგანაც უკან დასაბრუნებელი გზები დაკეტილია მისთვის.

მაშ რას ნიშნავს ლეჟავას მრისხანე და მუქარით სავსე წერილი მოჯამაგირისადმი!! რას ნიშნავს ამისთანა რიხით, დაცინვით, ღვარძლით და მედიდურათ წამოსროლილი სახელი... ნესტორია.

კოლექტივებით განადგურებული კულაკი უკანასკნელ ძალ-ღონეს იკრებს და ეს წერილიც მათი უკანასკნელ გაბრძოლების ახალი მეთოდია. მთლიან კოლექტივიზაციის რაიონებიდან გაძევებული კულაკები არ სცხრებიან და შიშის და ტერორის ქვეშ აყენებენ მათ კარ-მიდამოში დარჩენილ მოჯამაგირეებს;

„არაფერი არ დაიკარგოს, თორემ პასუხისგებაში მიგცემთ ყველასო“!

კულაკები სიკვდილის დამუქრებით ცდილობენ აიძულონ მოჯამაგირეებს ჩამორთმეულ ქონების გადამალვა და შენახვა. სოფელ კულაშიდან გაძევებულმა კულაკმა მიქელაძემ ამისთანა მუქარით და ტერორით აიძულა მის ყოფილ მოჯამაგირეს ქონების გადამალვა.

„კაცი არ მიაკარო, არ წაახდინო, თორემ დავბრუნდები და სიცოცხლეს მოგისპობო“.

როცა მუქარით ვერაფერს აწყობენ, მაშინ ტკბილი სიტყვებით და ქრთამებით ცდილობენ კოლექტივების კედლების შენგრევას; ასე მაგ. სოფელ ჩხენიშში კულაკი, რომელიც გუშინ მეზობლის ლანდსაც კი არ ჩამოუშვებდა ეზოში, დღეს მის გასაძევებლად მისულ გლეხებს ღვინით და ტკბილი სიტყვებით გამოეგებება; მაგრამ კოლექტივებში დარაზმულ ღარიბ და საშუალო გლეხობას სჯერა, რომ იმ უფსკრულზე, რომელიც მათსა და კულაკებს შორის არსებობს ვერ გაიმოსწვდება კულაკის მიერ გადმოწოდებული ჭიქა. არ გაიდება ხიდი.

„ნესტორია, კარგად გამოიძიე, მოპარული არავის ქონდესო“

ეს ერთი სურვილი კი შეუსრულეს ლეჟავას. სოციალისტური სოფლის მშენებელმა მოჯამაგირემ დიდი ხანია გამოიძია და დარწმუნდა, რომ კულაკ ლეჟავების ქონება აქამდე მართლაც მოპარული იყო ათას „ნესტორიას“ ჯიბიდან და მხოლოდ ეხლა დაუბრუნდა თავის კანონიერ მეპატრონეს.

* * *

ფოთლებ-გაძარცულ ჭანდრის ქვეშ, პატარა მაგიდის ირგვლივ ირევიან და ფუსფუსებენ გლეხები.

გადმობრუნებულ გოდორაზე შემჯდარი კომკავშირელი იდაყვებით დაყრდნობია მაგიდას, გაუჩეჩელი, მაგრამ დიდათ მოწდომებული და

დაძაბული თითებით მძიმეთ მიჰყავს ფანქარი ოთხკუთხედით აჭრელებულ ქაღალდზე.

ავერ ფანქარმა უკანასკნელ ოთხკუთხედს მიაღწია, შიგ რაღაც ჩანიშნა და გაჩერდა.

კომკავშირელი ფანქრის წვერს ენით ასველებს და თავაუღებლად იძახის!

— შემდეგი!

მაგიდის ირგვლივ შეჯგუფული გლეხები წამით გაჩუმდებიან, შემდეგ, თითქო ეხლა მოაგონდათო, რამდენიმე კაცი ერთად წამოიყვირებს თავის გვარსა და სახელს.

— მოსე არჩაია!

ხმამაღლა იმეორებს კომკავშირელი იმ სახელს და გვარს, რომელიც პირველად გამოიჭირა მისმა სმენამ ერთბაშად აფეთქებულ ხმაურში.

გვარის პატრონი სწრაფად გამოარღვევს წრეს და მიუახლოვდება მაგიდას.

ისევ ამოძრავდება კომკავშირელის ფანქარი.

მჭამელთა რიცხვი?
მიწის რაოდენობა?
მუშა საქონელი?
სამეურნეო იარაღები?

იძახის კომკავშირელი გაზეპირებულ კითხვებს და სმენად ქცეული მოსე არჩაია პასუხობს დინჯად, დასცქერის ქაღალდს და როცა მისი გვარის გასწვრივ მდებარე ოთხ-კუთხედები შეივსება, მოშორდება მაგიდას.

— ჩაეწერა! ამიერიდან მოსე კოლექტივის წევრია, კოლექტივის!

ნელი ნაბიჯით გამოვა წრიდან და გამოიტანს წყნარი სიხარულით განათლებულ სახეს.

მაგიდასთან კი კვლავ გაისმის ნაცნობი ხმა:

— შემდეგი!

უკვე ღამდება. კიდევ რამდენიმე ათეული კომლია აღრიცხვაში გასატარებელი, მაგრამ ადგილიდან არ იძვრიან გლეხები.

ეზოში შემოვარდა პატარა ბიჭი, შეჯგუფებულ გლეხებში შეძვრა, მონახა მამა, ხალათის კალთაზე მოქაჩა და სწრაფად წასჩურჩულა:

— დიამ შემოგითვალა მოდიო. სა დეიკარქე ამდენ-ხანსო!

მამა შეყოყმანდა. წასვლას დააპირებს, მაგრამ აქეთ იქედან მიაძახებენ: — სად მიდიხარ გიორგი! რახან კოლექტივზე გადასვლა დავადგინეთ, ბარემ აღრიცხვაში გატარებაც დღესვე მოვათავოთ! ხვალიდან კი, დარიც ხელს გვიწყობს და მინდვრებზე გავიდეთ. ამოვყაროთ მიჯნები და გავაერთიანოთ ყანები...

გიორგი რჩება.

— შემდეგი!

კვლავ გაისმის მაგიდასთან კომკავშირელის ხმა.

... გადადით მეორე სოფელში.

შუაღამე გადასულა. საშინლათ ბნელა და ირგვლივ ერთი განათებული ფანჯარაც არ მოსჩანს. მამლების დროგამოშვებით ყივილი და ძაღლების ყეფა რომ არ ისმოდეს, ვერ იფიქრებდით რომ ეს ადგილი დასახლებულია.

მაგრამ გაივლით რამდენიმე ნაბიჯს კიდევ და უეცრად შორიდან გამოკრთება სინათლე.

აქ სოფლის კლუბია. მიუახლოვდებით კლუბის ეზოს და რაღაც გაურკვეველ გუგუნს გაიგონებთ.

შედიხართ. კლუბის დარბაზი გაჭედილია გლეხებით. ვისაც დასაჯდომი ადგილი ვერ გამოუნახავს, სცენის წინ გაფენილ ნაბადზე მოურთხამს ფეხი. ზოგსაც იმდენი უჩოჩოებია წინ, რომ სცენაზედაც წამოსკუპებულა. ბავშები მოუსვენლად ფუსფუსებენ რიგებში და წამ და უწუმ ინაცვლებენ ადგილს. გარეთ ცივა მაგრამ დარბაზში ისეთი ცხელი, სულის შემხუთველი და მყრალი თუთუნით დამძიმებული ჰაერი სდგას, რომ ადვილად მიხვდებით: არა ერთი და ორი საათი იქნება გასული მას შემდეგ, რაც ამ დარბაზში კრება დაიწყო.

სოფელი ხაშმი (გარე კახეთი). ახლად ჩამოყალიბებული კოლექტივის წევრები არღვევენ ძველ ლობეებს და აერთიანებენ მამულებს.

და მართლაც, ჯერ მზეს დასავლეთისკენ პირიც არ ექნა, რომ მრავალ რიცხოვანი გლეხობა მოაწყდა კლუბს, მოისმინა ბრიგადირის მოხსენება სოფლის მეურნეობის კოლექტივიზაცია და კულაკის როგორც კლასის, განადგურება—გამოიტანა დადგენილება კულაკების გაძევების შესახებ და ეხლა სულგანაბული უსმენდა ბრიგადირის უკანასკნელ სიტყვას.

გათავდა სიტყვა. დარბაზში სიჩუმე წამით უფრო დაიწმინდა, თითქო თითოეულმა კაცმა სული ჩაითქვა, მკერდი შეიკუმშა, რომ შემდეგ მეტი ძალღონებით და ხმიანობით გამოსთქვას სიხარული იმის შესახებ, რომ ხვალიდან კლასიურ მტრებისაგან გაწმენდილი სოფელი შეუდგება ახალი ცხოვრების მოწყობასო.

გადადით მესამე... მეოთხე... მეათე... სოფელში. ყველგან ასეთივე სურათს წააწყდებით, მეგრელი გლეხი გამოსცილდა თავის ლობეს მოშორდა საკუთარ ბეღელს, რომელზედაც კერძო საკუთრების დამპალი თოკებით იყო მიბმული და პარტიის და საბჭოთა ხელისუფლების ხელმძღვანელობით კოლექტივიზაციის ფართო გზაზე გამოდის, მაგრამ ამავე დროს სამეგრელოს ზოგიერთ კუთხეში, ამ გზაზე იშვიათად მოსჩანს **გლეხი ქალი.**

მრავალრიცხოვან კრებებზე და სხდომებზე ძვირად გაიგონებთ გლეხი ქალის ხმას. იმ აუარებელ შეკითხვებში, რომელიც მდინარესავით გაუთავებლად მიაწყდება თავმჯდომარის მაგიდას, გლეხ-ქალებს ძალიან მცირე პროცენტი ეკუთვნის.

გლეხ-ქალების ჩამორჩენილ ნაწილის მონაწილეობა სასოფლო მეურნეობის სოციალისტურად გარდაქმნის საქმეში ჯერ-ჯერობით მხოლოდ იმაში გამოიხატება, რომ ისინი ხანდიხან მოადგებიან ლობეებს და კრებიდან დაბრუნებულ გლეხებთან გასაუბრებით იკმაყოფილებენ თავიანთ ცნობისმოყვარეობას. ზოგიერთ სასოფლო უჯრედების და კომუნისტების უმოქმედობის, უნიათობის და მასიური მუშაობის სისუსტის გამო, გლეხი ქალი ჩამორჩა კოლექტივის მოძრაობას, მოექცა კუდში და მისთვის გაუგებარი გახდა სოფელში მიმდინარე გარდატეხების სოციალისტური შინაარსი და მნიშვნელობა.

თუ ზოგიერთ სასოფლო უჯრედს სძინავს, სამაგიეროთ ფხიზლობს და მოქმედობს კულაკების „ქალთა განყოფილება", მათი ცოლების, ქალიშვილების და დედოდიების სახით. ისინი სარგებლობენ გლეხი-ქალების ჩამორჩენილობით და ცდილობენ მათი საშუალებით გაატარონ კოლექტივების საწინააღმდეგო აგიტაცია. კულაკის ქალებმა მოახერხებულათ მოჰკიდეს ხელი გლეხი ქალების „დამუშავებას" და რომ მათი ასეთი „მუშაობა" ყოველთვის უნაყოფოთ არ თავდება, ეს საუკეთესოდ დაამტკიცა სოფელ თარგამოულში მოწვეულმა კრებამ. კულაკის მიერ წინა წარ დარიგებულმა და ჭორებით მოწამლულმა რამდენიმე გლეხ ქალმა, კრებაზე შემოპარულ კულაკების ქალებთან ერთად, იმისთანა განგაში და ყვირილი ასტეხეს, რომ თავმჯდომარის არჩევის საშუალებაც კი არ მისცეს კრებას.

არ შევალთ კოლექტივშიო...

შავსილების გაძევების შემდეგ, ქალები დაწყნარდენ და როცა ერთ მათგანს ჰკითხეს, რატომ არ გინდა კოლექტივში შესვლა, მან განაცხადა

— კოლექტივებში ორმოცარშინიან საბნებს შეკერავენ, რომ ყველა მამაკაცები და ქალები ერთად დავწვეთ და საქონლებივით ვიცხოვროთო.

ძველი სენაკის თემში ერთი საშუალო გლეხი ქალი გაცხარებით ედავებოდა აღმასკომის თავმჯდომარეს:

— ჩემზე შეწერილ სათესლე სიმინდს არ გადავიხდი! მორჩა და გათავდა!

რატომ, რა მიზეზით?!

— ბრიგადები სიმინდს ქალაქში წაიღებენ და ჩვენ უთესლოდ დაგვტოვებენ! განაცხადა ქალმა. სხვას რომ თავი დავანებოთ, ეს ორი ფაქტიც ნათლად მოწმობს იმას, თუ რა [illegible] მუშაობას აწარმოებს კულაკი გლეხი-ქალების ჩამორჩენილ ნაწილში.

გლეხ-ქალებთან უბრალო და წამიერი გასაუბრებაც კი დაგარწმუნებთ, რომ მათ სურთ ნათლად და გარკვევით წარმოიდგინონ და გაიგონ კოლექტივის რაობა, მისი შინაარსი, მაგრამ ადგილობრივი მუშაკების უყურადღებობის გამო მათ სურვილს კულაკების ჭორები საზრდოებს და ანელებს. ადგილობრივმა უჯრედებმა დაუღალავი წესით უნდა გააცხოველონ გლეხ-ქალთა შორის მასიური მუშაობა, გლეხი-ქალი, რომელიც იჯერებს ორმოცარშინიან საბნის არსებობას, რომელიც დღეს იძახის—ჩემს მარჩენალ ძროხას კოლექტივში არ შევიყვანო—ხვალაც ასეთს დაიჯერებს და გაიმეორებს, თუ კარგათ მოწყობილ კოლმეურნეობის მაგალითზე არ უჩვენეთ მას კერძო ცხოვრების უბადრუკობა კოლექტივის წინაშე. ამიტომ ძალიან ნაყოფიერი იქნებოდა, რომ იწარმოებდეს სოფლის ღარიბი და საშუალო გლეხი- ქალების დელეგაციების გაგზავნა კარგათ მოწყობილ კოლმეურნეობაში, სადაც ისინი გაიცნობდენ რა კოლექტივის ქალების ყოფა-ცხოვრებას თვითონვე დაინახავდენ კოლექტივებში გაერთიანების უპირატესობას.

კონსტანტინე ლორთქიფანიძე.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სტუმრობა

მთელი დღე მივდიოდი ბილიკებზე. გადმოქიარე ფირდობები; ლურჯი ზეობები, უძირონი —ჩაშავებულნი უკან დავსტოვე, მაინც ვერ მივაღწიე რკინის გზის სადგურამდე, თვ ლწინ ისევ იმლეპოდენ გზ_ბი, ჭალები და ულრანი ჯაფარონები..

საშინლად ვგრძნობდი დაღლილობას, მოვათრე-დი ფეხებს და რაღაც აკვიატებულ სიტყვებს გულში ნაღვლიანად ვმღეროდი.

შემომაღამდა ამ უდაბურ ალაგას, თითქოს შეუმჩნევლად გზებზე და-ღვ რა ბინდები და სადღაც სოროსთან ოროლბეში გულის ამყურებლად შაშვი აკვნესდა.

უზარმაზარი ღრუბელი ჯერ კიდევ დილას გაიშალა ცაზე და ახლა შეღამებისას ვგრძნობდი, როგორ ეცემოდენ წვიმის ცივი წვეთები ჩემს ფარაჯაზე.

შევეცადე მომეხშირებინა ნაბიჯები, ის დაღმართები თითქმის ძუნძულით გადმოვლახე, მაგრამ ჭალ მდის მაინც მომასწრო წვიმამ, რაღაცნაირად სულ ჩამობნელდა ცის კაბადონი, მიდამონი თითქოს ილოდენ ავდარის რისხვას, იყო დუმილი სათლავისებური; მერე სადღაც შორს ნიავი და წამოვიდა ღვართქაფი...

რა უნდა მექნა... ისევ შემოვიკრიფე ნებისყოფა და გზას გავუდექ.

მატარებელმა გამისწრო ალბათ, თბილი ვაგონები მწკრივად გაიჯირითებდენ რელსებზე, გადაირბენდენ მინდვრებს, ხიდეს, მათ სახურავზე თეთრი კვამლი ჩამოწვებოდა და გზის ნაპირად კვლავ ჩასთვლემდა სიცივით მობეზრებული სადგური.

მე კი მოვდივარ მარტო, ვებრძვი დეკემბრის ქარის ჯიუტობას და გაყინულ ხელებს იღლიაში ვითბობ. ეხლა წვიმის მაგივრად მოდის თოვლი და ყველაფერი თეთრდება, ჯერ კიდევ დიდი მანძილი მაქვს სავალი, ფარაჯა ისე დამისველდა, ტანს მიმძიმებს.

გზებზე ტლაპო ჩნდება. წყალი იღვრება ბილიკებზე, ადიდებული რუები მდინარეებს ეშსგავსებიან. თოვლის თეთრი ფიფქები ჯერ დაფარფატებენ ხან აღმა, ხან დაღმა შემდეგ დაჭრილივით მიწაზე ეცემიან და დგება თოვლჭყაპი.

ეიცი რომ ამ მინდორზე ვინმე მოსახლე იქნება ალბად, ყურს უგდებ თუ ძაღლის საქონელი, ან ძაღლის ყეფა ნიავს თუ მოაქ ს, მაგრამ ამაოდ! გარშემო მხოლოდ დუმილია და მეტი არაფერი.

— ნამდვილად დავიღუპე! ვფიქრობ ჩემთვის. მაშინებს ფეხებთან დამტვრეული ფიჩხის ხმაური. მოვათვალიერებ გზის ნაპირებს... და უცებ... ჰოი, ნუ თუ მართალია ყველაფერი ეს? თვალები კარგად ამოვიფშვნიტე და ისე დავაშტერდი. ჩემ წინ მართლა იდგენ მწკრივად აკაციის თეთრი მწერი და უფრო ახლოს ღრმა თხრილი იყო ამოღებული.

მართალია გუშინაზე არ ვიყავი, მაგრამ ზედმეტი სიხარულით ჰაერში კარგი მოცეკვ ჩქსავით რამდენიმეჯერ შევხტი.

— ყოჩაღ ჩემო თავო! ყოჩაღ ჩემო დიდებულო ბედო!

მე მაშინ მიცინ-და სახე და დიდის კმაყოფილებით უმზერდი მესერებს, თითქოს მზად ვიყავ სათითაოდ გადამეკოცნა ისინი.

ავედევნე თხრილს. მალე ეზოს ჭიშკრამდე მივაღწიე.

მინდვრის შუა გულს მოზრდილი ოდა იდგა. მის გვერდით სიბნელე მეფობდა და მეტი არაფერი სჩანდა, ფანჯრიდან გამოდიოდა სინათლე და ანათებდა ოდის წინ მდგარ უზარმაზარ ხის გაშლილ ტოტებს. სამშვიდობოს ვიგრძენი თავი და იმედიანის კილოთი შევძახე:

— მაინძელოო!..

ძაღლებმა მარდად გადმოახტეს თოვლი და ყეფით დაფარეს ჩემი ყიჟინა.

მასპინძელი გამოეკიდა ძაღლებს.

— ჰეი, ვინ ხარ მანდ?..

— მგზავრი! შემომაღამდა. უბედური გზებია. უბედური ღამეა. იმ შენს ყავრის ქვეშ მომეცი ბინა.

მ.სპინძელმა პასუხი შეაგვიანა:

— მობრძანდი, შე კაცო! სტუმარი რა... სტუმარი ღვთისაა!

სიტყვების ბოლოს ჩაახველა ნელი ნაბიჯებით წამოვიდა ჩემსკენ. გამომეცნაურა და შემდეგ ოდისკენ წამიძღვა. სახლის კარები რომ შევაღეთ, მე მაშინათვე დავრწმუნდი მასპინძელი შეძლებული ვინმე გახლდათ, სოფლის ბობოლა.

მე გავიცანი მისი მეუღლე და პატარა ქალიშვილი, უკანასკნელის მორთულობამ დიდად გამაკვირვა და თავი ისე უხერხულად მაგრძნობინა, თითქოს იმ წუთებში საჯაროდ უცუდმა ემჯდარვიყავ მგელზე.

მიმიპატიჟეს... შემოუსხედით ბუხარს, გათოშილ ხელებს ცეცხლზე ვითბობდი. ჩემი დახეული ფეხსაცმელით და ძველი ძველი ფარაჯით რაღაცნაირად მრცხვენოდა ამ ხალხის წინაშე.

— რაფერ გაწუწულხარ, შე კაცო? მეკითხავს მასპინძელი.

— შორი გზიდან წამოვედი, დავ'ველდი, თანაც დავილალე, ძალიან დავილალე... თითქმის მეტი სიარული აღარ შემეძლო.

— მაინც საიდან?!.

— ლაკ რდიდან! ხომ იცი ლაკარდა? პირდაპირ დაუმთავრებელი გზებია.

ვგრძნობ მ.სპინძელი მათვალიერებს ფეხის ტერფამდე და მისი მზერა ნემსებივით მესობა ტანზე.

დუმილის შემდეგ ისევ ვეკითხები:

— აქედან სადგურამდე შორია?

— კაი ძალი გზაა, ბიძია! გაგიჭირდება... მე მიკვირს რატომ ფეხით იწებით წამოსვლა?

ცოტა არ იყოს, ირონია ვიგრძენი.

— ეხ! მოწაფე კაცი ვარ... მარტო ღარიბი დედმამა მყავს და აბა იფიქრე სად მაქვს ცხენით სიარულის თავი და შეძლება. ქვეითობას სრულიადაც არ ვთაკილობ.

პასუხი ისეთი კილოთი გავეცი, რომ მასპინძელმა შუბლი შეიკრა, დადუმდა, ჩიბუხი გააბოლა. მე ეხლა ქალები მომიბრუნდენ და ასგვარ რამეს მეკითხებიან. რაღაც წერილმ ნებს, თავის მოსაბეზრებელს, შემდეგ ისინიც ჩაჩუმდენ...

მადიანად გუგუნებდა ბუხარი, ოთახში საკმაოდ თბილოდა, შუა მაგიდაზე აბაჟურიანი ლამფა ანათებდა და ილიმებოდა. კედლებზე ასგვარი სურათები და მორთულობა. იქვე სუფთა ლოგინები დასაძინებლად იწვევენ თვალებს.

წითელი არმიელები

ამხ. ვაჩეს.

„პროლეტ. მწერლობა აყვავების გზაზე შემდგარი
წითელ არმიის დღიურ ყოთას ვეღარ გვიხატავს,
გამოვიარეთ, გამარჯვების გზები მედგარი,
მაგრამ მას შემდეგრას ვაკეთებთ არვის გინახავთ!"
ეს საყვედური თქვენგან მივიღე,
როს „არმიელთა კომუნა"-ში გექოხდა ნადიმი,
როს მაწუხებდა სინანული ახალ სიმღერის,
ვით კომუნარ მწყ-მსს მოსეული ხროვა ნადირის,
თვალს ახარებდა შენობები „ლუკაშენი"-ს და
მე თქვენს გმირობას ხელის გულზე თითქმის
ვიწერდი,
მეხეთქებოდა სიხალისე თავაშვებული,
წითელ ქოხწილში კომუნართა თავდავიწყების.
არმიელ ალეს ახარებდა სახე ანუშის,
მაგრამ მის გულში კომუნის მზე უფრო ღვივოდა,
დამკვრელ შრომაში, მშენებლობის მძლე სიყვარულში
ალფრთოვანება, როცა საზღვარს გადადიოდა.
იყოს ფუწური ვისაც ჰგონია
წარვიდენ დრონი არმიელთა გმირულ ლაშქრობის;
მწამს გამარჯვება ჯერ ასეთი ჩვენ არ გვეგონა,
რადგან დავძლიეთ მშენებლობის წლები ბავშობის.

არმიის წყება დგება ურყევად ყოფის მიჯნაზე,
და დამკვრელებს ევლინება გმირულ ბრიგადათ;
ჩვენი ბანაკი ყველა ფრონტებზე ეხლა იმარჯვებს
და ერთი დაკვრით შინამტრები გადაიკარგენ.
გმირთა არმიავ, მეტი რა გითხრა, განა მცირეა
ეს მიღწევები მწერლობაშიც რომ არ ბრწყინავდეს?!
მეც თქვენებრ ვიბრძვი კომუნისთვის თავგანწირული
და ლექსით ვადნობ მკითხველებ-ს გულში მყინვ-რებს.
და ეს ლექსი ხომ—მომცა თქვენგან შექმნილ კომუნამ,
ეხლა, რომელსაც უწოდებენ „წითელარმიელს",
დღეს ამ ქალაქში ხომ ხუთასზე მეტი კომლია,
რომ მიღწევებით მოკეთეთა გულებს აგმირებს!.
რომ დამკვრელება ერთი ხელის დაკვრით დაეძლიოთ,
მშენებლობაშიც გაბედვაა საჭირო თურმე,
მხოლოდ ფხიზელი მემანქანე ცქლიან მანძილს
გადალახავს და უვნებელად გზებს გადაურბენს.

ამჟამად ჩემთვის გამარჯვება მხოლო-ა ის არის
თუ კი სტრიქონებს კომუნისტურ სიწრფელეს ვაჩენ,
მას წაიკითხავს არმიელი და კომისარი
ალაფრთოვანებს კომუნ-ს გმირს ამხ. ვაჩეს.
ეხლა ამგვარი ბრძოლა არის ყველაზე მკვეთრი,
რომ მშენებლობას ჭედს უმ გრებს რიგი არმიის;
ჩემი სიმღერაც კომუნართა სიმღერას ერთვის
და მხედრულ გრძნობის ქრუანტელი ტანში გამივლის.
გაიხსენებენ მოძმის სახელს მეტი ხალისით,
კომკავშირელნი კომუნართა რიგის წევრები,
გაუბრწყინდებათ მაშინ გული, როგორც აისი,
საქართველოდან, რომ მიიღებენ ამ ღია წერილს.
„ჩვენში კვლავ ყვავის თქვენი ხსოვნა ტკბილ მოგონებად,
მეზობელ ქვეყნის კომუნების მტკიცე გმირებო,
კვლავ თქვენსკენ არის ჩემი გრძნობა, ჩემი გონება,
კულტივატორო, ტრაქტორო და კომბაინებო!"...

კალე ბოგოხიძე.

— მაინც ამ სოფელში თქვენზე მეტი ვინმე თუ სახლობს!

— რატომაც არა! აი, იქით ტყის ნაპირებზე, გზების მოშორებით, სახლობენ სხვებიც, მაგრამ მგზავრი აბა როგორ მიაგნებს მათ ბინამდე!

— რატომ აქ არ სახლობენ გზასთან?!

— რა ვიცი, როგორ გითხრა. ქვეყანა არეულია, მათაც ეშინიათ. ვინ იცის, ვინ გამოივლის ამ გზაზე: ოსი, თათარი, ქურდი, ჯიბგირი თუ ავაზაკი და მძარცველი, მართალი გითხრათ მეც მეშინია, მაგრამ ქე ვარ ჯერჯერობით!

— ეს საოცარია. ტყუილია. გზის პირად ოსს და თათარს რა უნდა ეხლა? ეგ მოჭორილია

— რა არის საოცარი? თუ გინდ კარგი ფეხო ხალხს თავი დავანებოთ. ჩიჩიეს ნაშიერი, გუშინდელი მოჯამაგირე დღეს ჩვენი პატრონია. გული ჯავრით გაგისივდება და შენ ხმასაც ვერ ამოიღებ, გამჩენსაც ვერ შეიგინებ. ასეთ ყოფას სჯობია სადმე ტყეს შეეხიზნო. დაიმალო...

— ჰო.. ეს არაა მართალი მასპინძელო. ასე არავის ახრჩობენ ამ სოფელში. შენსავით ორი კაცი თუ მსჯელობს თემში, დანარჩენები ხომ ისინია შენ რომ ჩიჩიეს ნაშიერებს ეძახი. გუშინ წინ მათ უფრო მეტს უშვრებოდენ, სამპირ ტყავს აძრობდენ, დედასაც აგინებდენ, ბევრ მათგანს „ხაზეინები" ათეულ წლობით ამუშავე დენ ლუკმა პურისთვის და შემდეგ ბებერს გამოფიტულს, როგორც უვარგისს, ქუჩაში აგდებდენ. ხომ იყო ეს ასე? ხომ იხოცებოდენ მერე ის მოხუცები სიმშილით, ტყის ნაპირებთან, ან უბრალოდ თემშარაზე. დღეს კი ძალა მათია, ძველი ხაზეინები ზედმეტი მუწუკები შეიქმნენ და უნდა მოიკვეთონ. ნამეტან დობრბლს ყრით მასპინძელო.. გასაგებია...

— შენ... ბარტყი ხარ! შენ რა იცი თვალები დახუჭული გაქ!

შენ ვილაც მოსყიდული ხარ! შენ...

კამათში ქალებიც ჩაერივნენ:

— რა ამბავია თოლიგე! განა სტუმარს უნდა ეჩხუბო? სტუმარს პატივისცემა უნდა! სტუმარს ზრდილობით ექცევიან. სტუმარს არ აგინებენ.

— ბაბაია, რატომ იცი ასე უცაბედი გაგულისება!..

მამა მიაშტერდა თავის ქალიშვილს რაღაც სათუთ ლმობიერი თვალებით. მერე თავი ჩაქინდრა. ულვაშები შეისწორა. ბუხარში გადააფურთხა.

— კი არ ეჩხუბობ, კაცო!.. რა მაქვს საჩხუბარი... ჩვენ ისე ვამბობთ საერთოდ...

სირცხვე გამეფდა. ისმის მეორე ოთახში როგორ აკაკუნებს ჩამოჟონილი წვიმის წვეთები. გარედ კი ოდის ბოყვებთან კივის და ხმაურობს ზამთარი.

კარგა ხან პაუზის შემდეგ მასპინძელი ისევ ალაპარაკდა, დრო მიდის, ის კი ჰყვება რაღაც ავანტიურისტულ თავგადასავ ლს და ყველაფერს ასე ათავებს:

— ჰაი-გიდი ჩემი ახალგაზრდობა. აქ რომ საღამოს ფეხი დამიკრავს გამთენიამდე აფხაზეთში ჩავსულვარ და არუბებისთვის ცხენი თავლიდან გამომიყვანია. ეხლანდელი ახალგაზრდობა! ჰმ... რა არის ეხლანდელი ახალგაზრდობა! მობიჭდა ხალხი... მერე მე მომიბრუნდა ისევ:

— კარგი, მარა, რა წერია გაზეთებში რას ლაპარაკობენ!

— მშვიდობა! უპასუხე დაბალი ხმით.

მასპინძელი იჭვის თვალით მიყურებს.

— ჰაი გიდი, რა ტყუილები დადის ქვეყანაზე!

— რატომ ამბობ მაგას?

— აბა ვითომ რა მშვიდობა მოვა! მეტი არაა ჩემი მტერი! ის კი არა გვეუბნებიან ყველა ერთ სახლში უნდა შევკყაროთო, ერთ ლოგინ ქვეშ:

— პაპა-პა, ეს მოჭორილია! ეს არ შემიძლია დავიჯერო! ასე კი არ იქნება... გააერთიანებენ მიწას, ხარს, სამუშაო საქსრებს, მერე ქონებას, მერე ერთ დიდ სახლს ააგებენ, მერე...

— ვიცი.. ვიცი არ მინდა ბატონო. მე ქონება უნდა გავაერთიანო!

ჰმ, მამა გიცხონდათ...

— მერე თქვენ რომ ქონება გაქვთ, საიდან გიშოვნიათ?

— როგორ თუ საიდან? ვმუშაობდი ხელებ დაკაწიწებული, ოფლად ვიღვრებოდი, ისინი კი მაშინ ბანქოს თამაშობდენ, ობუნჯობდენ, ეძინათ.

— ვითომ!?. ხომ ჯავრდათ მოჯამაგირე?!.

— არა! არასდროს! მე არ მახსოვს!

— ბაბაია როგორ არ გახსოვს! ვაიმე ჩვენი გუჯუნია არ გახსოვს. კვირაობით ქალაქში შეშა რომ დაჰქონდა, ნალვლიანი სიმღერა რომ იცოდა... უჰ ღმერთო ჩემო, როგორ მღეროდა. ქალაქიდან აღებულ გროშებს მოიტანდა, მერე წისქვილში წავიდოდა...

გულუბრყვილოდ გაახსენა პატარა ქალიშვილმა მამას, უკანასკნელმა სამაგიეროდ სისხლით დატენილი თვალებით შემოხედა და მერე ისევ მრისხანედ მომმართა მე:

— თუ გინდ მყოლოდა, მერე რა!

— წისქვილიც გქონიათ.

— შინთვის ხოძ არ წამირთმევია.

— რატომ არ შეიძლება ამ ქონების პატრონად შენს მაგიერ მისი შემქნელი დარჩეს..

— ჰაიტ! ვილაც კუბაქი ხარ, უმადური!

— კუბაქი კი არა, მე ერთი უბრალო მოწაფე კაცი ვარ!

— კვეთრიეთ... წადით, დასცალეთ ოჯახი! აქ რა გინდა შენ! ჩიჩიების ნაშიერებთან ათიე ლამე. გესმის გავეთრიე... თორემ დედი ჩემის სულს ვფიცავარ!..

კედელზე კიდია ხანჯალი. იქვე გრძელლულიან ფილთა და ვერცხლის ყურებიანი სარტყელი. კარებთან მასპინძელს დარაჯობენ ძაღლები, მასპინძელი ძალლივით იღრინება და მის ძარღვებში სისხლს ეკიდება ცეცხლი.

ავიღე ჩემი სოველი ფარაჯა. ჩამოუყევი კიბისკენ. მხოლოდ ერთხელ მივაძახე მრისხანედ: — სულ ერთია ეს ვერ გიშველის. ის „ჩიჩიეს ნაშიერები" რომლებთანაც მე ეხლა არ ვთაკილობ წასვლას. მოვლენ ერთ დღეს და აქაურობას დაეპატრონებიან. კარები მაგრად მიუაჯახუნე.

მშვიდობა არ მითქვამს. წამოვედი. კიდევ ცოტა ხანს მესმოდა მასპინძლის გინება...

თოვლით დაძონძილი ხეები გარინდებით მიხვდებოდენ. თეთრი პეპლები ისევ დაფარფატობდენ ხან აღმა, ხან დაღმა. წაშლილიყო გზები და ირგვლივ სრული მყუდროება მეფობდა...

გამთენიისას, როცა სადგურამდე ძლივს მოვახწიე, ნიშანსვეტთან დილის მატარებელმა ჯეიღანიეით დაიბღავლა და განუზომელი სიხარული მაგრძნობინა.

* * *

გავიდა რამდენიმე ხანი, ისევ იმავე გზით გამოვიარე. ის სახლი, სადაც ერთ დროს ლამე არ გავათიე სულ სხვაგვარად გამოიყურებოდა. იქ ეხლა კოლექტიური ცხოვრება მიმდინარეობს. ძველი პატრონიც აღარ სჩანდა.

მ. გვახალია.

მუშა გამომგონებლები

გორის ხე-ტყის სახერხ ქარხანაში მუშაობს მოხუცი მუშა ბესარიონ დათიკაშვილი. იგი გამომგონებელია. ხანგრძლივი მუშაობის და დაკვირვების შემდეგ მან შეიტანა მრავალი გაუმჯობესება ხის სახერხ იარაღ-მანქანებში, გამოიგონა დაზგა რომელიც აადვილებს რკინის მოღუნვას, შეიმუშავა მანქანა ხის ყუთების დასამზადებლად და მრავალი სხვა. მაგრამ ყველა ეს გამოგონებანი და გაუმჯობესებანი რჩებოდა და ეხლაც რჩება ბესარიონ დათიკაშვილის ოთახში.

— მე არ მინდა ჯილდო და ფული, მხოლოდ ცუდია, რომ მუშის გამოგონებას არ ექცევა ყურადღება, რადგან ამ გამოგონებას შეუძლიან გაადვილოს შრომა და შეამციროს ხარჯები—ბევრჯერ უთქვამს მოხუც დათიკაშვილს. საქართველოში ბევრია ისეთი მუშა, როგორც დათიკაშვილი. ჩვენი სამეურნეო ორგანოები სათანადოთ არ აფასებენ მუშების ინიციატივას. აჩქარებენ მას და უბორკავენ გამომგონებლებს ხელ-ფეხს.

მუშა-გამომგონებლების სრ. საქართველოს პირველმა კონფერენციამ გამოამჟღავნა გამომგონებლობისადმი ბიუროკრატიული და ესული დამოკიდებულების მრავალი ფაქტები. მუშების წინადადებები არ იხილება რამოდენიმე წლების განმავლობაში, არ არის მიღებული ზომები

მუშა-გამომგონებელი ბესარიონ დათიკაშვილი.

გამომგონებლების წასახალისებლად. არ'ქებობს ე. წ. მუშა-გამომგონებლობის დამხმარე კომისიები, რომლებიც, დახმარების ძაგიერად, ხელს უშლიან გამომგონებლებს.

მუშა-გამომგონლების პირველი კონფერენცია, რომელიც თავის-თავად წარმოადგენს ღირსშესანიშნავ მოვლენას ჩვენს ცხოვრებაში, იქონიებს უდიდეს გავლენას გამომგონებლობის საქმის შემდგომ განვითარება-გაუმჯობესობაზე. კონფერენციის დადგენილებები უკლებლივ უნდა იქნეს გატარებული ცხოვრებაში.

ჩვენმა პროფესიონალურმა ორგანიზაციებმა უნდა მიაქციონ ყურადღება გამომგონებლობის საქმეს და სასწრაფოდ უნდა გამოასწორონ დაშვებული შეცდომები ამ დარგში.

რაც მთავარია მუშა-გამომგონებლებს უნდა გაეწიოს ხელმძღვანელობა. აქ კი საჭიროა ინჟინერ ტეხნიკოსების დახმარება. ბევრმა გამომგონებელმა არ იცის ნახაზების შედგენა და ამიტომ კომისიები არ იხილავენ ასეთ მუშის წინადადებას, ისინი მოითხოვენ ნახაზების წარდგენას.

მუშა-გამომგონებლები უნდა დავეხმაროთ იმ დაბრკოლებების გადასალახავათ, რომლებიც წინ ელობებიან სამრეწველო-საფინანსო გეგმის განხორციელებას.

ლი.

კონსტანტინე ლორთქიფანიძე
„ახალი გლეხები".

რეკონსტრუქციის პერიოდის დაკვრითი ტემპს მხატვრული მწერლობა ვერ უსწორებს ნაბიჯს. ეს მოვლენა ვრცელდება პროლეტარულ მწერლობაზედაც, მიუხედავათ იმისა, რომ მას ყველაზე მეტად მოწინავე პოზიციები უჭირავს, ცხოვრების მსვლელობასთან დაახლოვების ხაზით.

მუშათა კლასის და მშრომელი გლეხობის ძალთა მობილიზაცია, განუზომელი რევოლიუციონური ენტუზიაზმი, ძირეულად ცვლის ქალაქის და სოფლის სახეს. საბოლოოდ ნ დგურდება ძველი სოფელი. დაკვრითი ტემპით მკვიდრდება შრომის კოლექტიური ფორმები. საუკუნოებით განმტკიცებული, მიწის პატარა ნაჭრებისადმი მონობა წარსულს ჰბარდება. ახალი გლეხები აწარმოებენ თავგანწირულ ბრძოლას სოფლად სოციალისტური სექტორის ზრდისა და განმტკიცებისათვის.

ჩვენს მწერლობაში ჯერ კიდევ წვრილმესაკუთრეთა რომანტიული სევდა სჭარბობს ვიდრე კოლმეურნეობათა გმირების რევოლიუციონური ენტუზიაზმი. პროლეტარული მწერლობა გამონაკლისს შეადგენს — ამ წარსულის დამტირებელთა მოციქულებისაგან, მაგრამ მიუხედავათ ამისა, მან ჯერ კიდევ ვერ შეძლო ისე გაეძახვილებია და გაეღრმავებია თავის მუშაობა, რომ მკვეთრ მხატვრულ სახეებში ეჩვენებინა ის თავდადებული ბრძოლა, რომელიც მიმდინარეობს ეხლა, როგორც სოფლად ისე ქალაქად. ამისათვის უპირველეს ყოვლისა საჭიროა შემოქმედებითი მუშაობის ფორმების გამრავალფეროვნება. მარტო ლექსით და მოთხრობით არ შეიძლება გრანდიოზული სოციალისტური მშენებლობის ჩვენება და მისთვის აქტიური დახმარება. საჭიროა მოქნილი, ცოცხალი და მახვილი ფორმების და ჟანრების გამომუშავება. აუცილებელია საზოგადოებრივ-პოლიტიკური სიმახვილე. ამ მხრივ დღეს განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება, მხატვრულ მწერლობის ერთ-ერთ სრულუფლებიან ჟანრს — ნარკვევს.

სინამდვილე ყოველდღიურად იცვლება, ვითარდება, მრავალფეროვანდება. ნარკვევი ყველაზე უფრო ახერხებს ამ მოძრაობის მაჯისცემის ათვისებას, დაკვრითი ტემპებისადმი კვალ და კვალ მიყოლას. ესაა მიზეზი, რომ უკანასკნელ ხანებში ნარკვევის „მოქალაქეობრივი უფლებები" თანდათან იზრდება. განსაკუთრებით პროლეტარული მწერლები იწყებენ ამ ჟანრით მუშაობას.

კონსტანტინე ლორთქიფანიძე

ხაზი უნდა გაუსვათ იმ გარემოებას, რომ ნარკვევი პირადი დღიური არ არის და არც ფაქტების მშრალი რეგისტრაციაა. ზოგიერთები ცდილობენ ნარკვევს წაართვან „მხატვრულობის" უფლებები. ეს შემცდარი აზრია. ნარკვევში ორგანიულად შეერთებულია პუბლიცისტურ-პოლიტიკური სიმახვილე, მხატვრული სისადავე და დამაჯერებლობა. ნარკვევის მწერალს სჭირდება ორგანიულ-საზოგადოებრივი აქტიურობა, მხატვრის ალღო და თვალი. ამ გარემოებას სანიმუშოდ ამტკიცებს პროლეტარული მწერლობისაგან ნარკვევის ჟანრში ყველაზე მეტად ნაყოფიერად და კარგად მომუშავე კ. ლორთქიფანიძე. „ახალი გლეხები" მნიშვნელოვანი ნიმუშია ახალი სახის ნარკვევისა. ის იკითხება შეუნელებელი ინტერესით. კ. ლორთქიფანიძემ შესძლო ძლიერის ოსტატობით, მომჭირნეობით, ეპიზოდების, სურათების მთლიან ფონზე ჩვენება; ძირითადის დიდი პლანით წამოწევა და მკითხველის ყურადღების დარაზმვა საჭირო მიმართულებით. „ახალი გლეხები"-ს თემები მოთხრობების და რომანების სათავეებია. მწერალის დამსახურება იმაშია, რომ ის მოკვეთილად და ამომწურავად შლის სამიმოხილვო თემას. მკითხველი არ იგრძნობს დანაკლისს, პირიქით რწმუნდება ამ ჟანრის კარგი ნიმუშის უპირატესობით. ამის მაგალითად გვინდა მოვიყვანოთ ნიმუშად ავტორის მიერ ძლიერი სიმახვილით ნაჩვენები ძველი ინსტიქტების ჯანყი გლეხის ბუნებაში. კოლექტივში შესული გლეხი ქალის მარიამის სურათი, რომელიც კოლექტივშიაც „თავის" ძროხებზე ზრუნავს და მათ მისტირის, — განსაკუთრებული სიმკვეთრით არის მოხაზული. ის უბრალოდაა ნაჩვენები, მაგრამ ნამდვილი და დაუვიწყარი სახეა მოცემული. მწერალს მოუნახავს სიტყვები, შტრიხები იმის საჩვენებლად რაც მან შეამჩნია, შეხედა.

„ახალი გლეხები"-თ კ. ლორთქიფანიძემ დაამტკიცა, რომ მას აქვს პროლეტარული მწერლობისათვის აუცილებელი საზოგადოებრივი აქტიურობა, მხატვრის მახვილი თვალი და ნამდვილი და არა მშრალი ლიტერატურული ინტერესი გრანდიოზული სოციალური ძვრებისადმი. ეს გარემოება ავალებს მას გააღრმაოს მუშაობა ნარკვევის ჟანრში — რომ ის აიყვანოს მაღალ საზოგადოებრივ-მხატვრულ სიმაღლეზე.

ბენ. ბუაჩიძე.

წითელარმიელს

თორმეტი წელია,
რაც შენ დაიბადე,
რაც ბებერ მსოფლიოს
სცემ შიშის ზარს
და სადარაჯოზე,
კლდესავით ურყევი,
მხნედ იცავ საბჭოთა
მთასა და ბარს!
წითელარმიელო,
ძლიერო,
მებრძოლო,
იცავ სანგრებს—
წინ გასწი,
წინ!
ლაჩარს
არ ედარო
იყავ უებარი,
ბევრი გყავს
მტერი
გარეთ და...
შინ!
შორს შენგან
ვარამი,
გაშალე
ალამი,
მზეს მიესალმე,
მზეს წითლად
შლილს;
ალმართე
მახვილი,
[illegible] და
ძახილით
შეკრთეს
მოსისხლეს
სძლიე სიკვდილს!
ჩვენს საზღვრებს
დღე-ღამე
შორიდან ზვერავენ,
ველური სისინით
ანთხევენ შხამს,
მაგრამ ჩვენს
სიმაგრეს
ვერ გადმოსთელავენ,
მზათა ვართ
ყველანი
ნიადაგ ჟამს!
წითელო მებრძოლო,
რისხანე,
მებრძოლო,
ლაჩარს არ ეკარო,—
წინ გასწი,
წინ!
ბრძოლებში
ქებული,
გულ-გაკაჟებული,
ფხიზლად იდარაჯე
გარეთ და შინ!
თორმეტი წელია,
რაც შენ დაიბადე,
რაც ბებერ მსოფლიოს
სცემ შიშის ზარს
და იარაღის ქვეშ,
კლდესავით ურყევი,
მხნედ იცავ საბჭოთა
მთასა და ბარს!

გ. ქურ[illegible]შვილი.

დანიელ ჭონქაძე

დანიელ ჭონქაძე, რომლის დაბადებიდან 100 წელი სრულდება, დაიბადა, იცოცხლა და მოკვდა ბატონყმობის დროს. ის იმ დროინდელ ქართველ მწერლებს შორის პირველი იყო, ვინც შიშველი ბატონყმობის წინააღმდეგ. ბატონყმობის დროს იყო ქართული მწერლობა და იყვნენ ქართველი მწერლები. ერთიც და მეორეც არსებითად თავადაზნაურობის ფრონტს წარმოადგენდა. მწერლები თავადაზნაურთა წრიდან იყვნენ გამოსულნი და მწერლობაც თავის შინაარსით ამ კლასის სულიერი განწყობილების გამომხატველი იყო.

დაბეჩავებულ და უზომოდ გაქცლეულ გლეხობას იმ ხანაში განათლების კარები მაგრად ჰქონდა გამოხურული. ის საამისო დროსა და საშუალებას მოკლებული იყო. განათლება კი არა მაღლა ხელაში ვერ აიღებდა, ისე თავჩაქინდრული პირუტყვივით მუშაობდა. ადამიანურ ცხოვრებას განატრებულნი ფიქრიც კი არ შეეძლოთ განათლებაზე.

დანიელ ჭონქაძე მარტო იმით კი არ არის ღირსშესანიშნავი პიროვნება, რომ ის პირველმა და პირველად მიიტანა იერიში ბატონყმობაზე, არამედ იმითაც, რომ პირველი მწერალია გლეხთა წრიდან გამოსული. ქვეყნის-ერისთავის ისე დაიწყეს და დაასრულეს თავიანთი მწერლობა, რომ ბატონყმობას, როგორც მაღინდელი ეპოქის უდიდეს სოციალურ უსამართლობას, არც კი შეეხნენ. ისინი პირიქით იმ ტოტებს ისხდნენ, რომელსაც ბატონყმობა ეწოდებოდა და ახლადაც კი არ მოსდიოდათ ეს ხე თავის ტოტებიანად ძირში მოეჭრათ. მათი უფრო განვითარებული და პროგრესიულად განწყობილნი თუ ხალხოვნებას დაიახლოვებდნენ, წვრილმან უარყოფით მხარეებს შეამჩნევდნენ, ფეესავატურ ცხოვრებას კბილს გაჰკრავდნენ, ესეც დიდ ომახით ითქმოდა.

დანიელ ჭონქაძე თავის თანამედროვე მწერლებიდან ლიტერატურული სიგნისადმი მიდგომით და აზროვნებით განირჩევა. მას ხელში ლიტერატურა გართობის საგანი არ არის, ის ბრძოლის საძლიერეს უდიდესი საშუალებაა. „სურამის ციხის" შედეგად უნდა ჩაითვალოს ის გარემოება, რომ მან ბატონყმობის მთელი სისტემა უარყო და ყველაფერში გააწბილა ის. მწერალმა გაბედა, ხიბლის აზრით და დიდი ოსტატობითაც ცხადყო ბატონყმობის ისეთი მომენტები, რომელიც ქართველ საზოგადოებაში საშინელ ზიზღსა და აღშფოთებას გამოიწვევდა.

დანიელ ჭონქაძეს ბიძაზი ამოიღო და პირდაპირ ესროლა ყუმბარები იმას, იმ ინსტიტუტს, რომელიც საშინელ მოლოდის ქვეშ ადგავდა ხალხს კისერზე. ის პატრიოტებით არ ქმაყოფილდებოდა და მას მიზნათ ჰქონდა არა ისეთი სიმჯარეე ქველებია და პეტრე აერულებია გაფუქსავატებულ ცხოვრებაზე ხელი აეღო, არამედ ივანე და პეტრე თოოვე დაესხა და გაენადგურებინა. მას ჰქონდა ბრაზი და გაბედვა თავის კლასის, მან ეს აზრი და გაბედვა განსაზღვრულ იდეოლოგობაში განავითარა. ის ბატონყმობის ბოროტ ფლოის კვეშ მგმინავ კლასის პირველი იდეოლოგი იყო.

მისგან გასროლილი ყუმბარები მიზანს მოხვდა, ჰაერში არ დაკარგულა, საშინელი ბჭით გასკდა. მუშუთამდა დამცრობილი ჭაობი. ვერ მოითმინეს იმის ასე თავხედურად შეურაცყოფა, იმის ასე უხეშად გაწბილება, რაც მამაპაპიდან მოყოლებული წმინდათა წმინდათ და ღვთით დაკანონებულად მიაჩნდათ. ვინ ხედავს ბედავს ბატონყმობის წინააღმდეგ სიტყვის დაძვრასო. ის ხომ გარდაუვალი და მუდმივი სიმაღლეა. დაკრეს ბუკი და ნაღარა და ბატონების წინააღმდეგ ასეთი პასკვილების ავტორი დაუყოვნებლივ მოაცილეს ჟურნალის ფურცლებს და ზოგიერთი ცნობებით მტკვარშიაც კინაღამ დაახრჩვეს.

დანიელ ჭონქაძის ერთად-ერთი ნაწარმოები ეს მისი „სურამის ციხე"-ა. „სურამის ციხე" ბატონყმობის წინააღმდეგ გაბედულ და სასტიკ პროტესტს წარმოადგენს. „სურამის ციხით" მოცემულია ბატონყმობა, როგორც საშინელი ბნელეთი, უკუნი წყვდიადი, უხეში ძალმომრეობა, აღვირაშვებული თვითნებობა და ტირანია, გლეხთა ფიზიკური არსებობის საფრთხე. გლეხი უსულო საგანთან არის გატოლებული. შიმშილი, წყურვილი, სიცივე, ცემა, დაცინვა, პირუტყვულ მდგომარეობაში ყოფნა, აი მისი ხვედრი, მისი თავაუღებელი მუშაობის ჯილდო. მას თუ გრძნობა აქვს, სიყვარული იცის, ბატონს ეს ვერ წარმოუდგენია. დაბალ არსებას, პირუტყვის ტოლს ასეთი კეთილშობილური გრძნობები როგორ შეიძლება ჰქონდესო. ამიტომ ის ყმის ოჯახს დაშლის, ყმ.ს ოჯახის კერიას ჩააქრობს, ოჯახის წევრებს სხვადა სხვა კუთხეებში გააჩენს და გაყიდის. არავითარი თხოვნა, ვედრება და დედის ცრემლები საქმეს ვერ შველის. ბატონის გულს ვერაფერი ვერ მოალბობს, ვერაფერი ვერ გაალხობს. გლეხი ხომ ადამიანი არ არის რომ შეიბრალოს, მას ანგარიში გაუწიოს. საკმაო მიიჩნა რომ ყმის ბავში დურმიშხანი სტუმრად მოსულ მეზობელ ბატონს მოეწონებოდა, რომ მისთვის ფეშქაშად მიერთმიათ.

დაბადებიდან 100 წლის შესრულების გამო

კიდევ უარესი ბედი ხვდა ოსმან აღას. ის ქართველი გლეხია, ოდესღაც ნოდარი რომ ეწოდებოდა. მის ოჯახს მამის სიკვდილის შემდეგ ბატონმა ჯერ ვენახი წაართვა, მოვლა არ შეგიძლიანთო, მერმე თითო-თითოდ ხარკამეჩები და ბოლოს დედამისი შინამოსამსახურედ გადაიყვანა. ბევრი იტირა და ცრემლები ღვარა დედამ, მაგრამ ბატონის ქვაგულს დედის ცრემლები კი არა ზღვაც ვერ გაალხობდა.

ბატონმა ესეც არ აკმარა საწყალ დედას. მისი ღვიძლი შვილები ნოდარი თავისი დით ეილაც მღვდელს მიყიდა, დედას უბრძანა ბავშვები გააძარცვეთ. გამწარებული დედა სხვა გამოსავალს რომ ვერ ხედავს ღამით გაიპარება და თბილისს მიაშურებს. დედის ცრემლები გულქვა ბატონს სიცილადაც კი არ ყოფნის. მან იცის რომ დედა იტირებს, იტირებს და შემდეგ დაჩუმდება. აქ არაჩვეულებრივი არაფერია.

მაგრამ მოხდა არაჩვეულებრივი. დედა ბატონის ნებას ეურჩა. ცოცხლებით რომ ვერაფერი გააწყო გაპარვით უშველა თავს. ბატონისათვის რომ გზა-კვალი აებნია ის თბილისში თავის თავს და თავის შვილებს სახელსა და გვარს უცვლის. ხუთი წელი მეიხანე თავი ჰქონდა დედაკაცმა. ა წლის შემდეგ ერთ მათიობისთვეში დედა მოინდომებს თავის ზიარებას. მღვდელს აღსარების დროს თავ ს საიდუმლოებას გაუმხელს. საღამოს დედაშვილს აპატიმრებენ და თავიანთ ძველ ბატონს მიგვრიან. ბატონი მათ უმასპინძლდება სხვადასხვა სასტიკი ტანჯვით. ბრძანებს რომ ისინი პირუტყვის ნაცვლად გუთანში ებ ბან. დაადგამენ უღელს კისერზე და მათრახის ცემით გაარეკავენ კვალში. ბატონს ეს სასჯელიც სუსტად ეჩვენება და მეორე დღეს იმათ კვერში ებმება. კვერზე თვითონ დაჯდება ბატონი და მათრახის ცემით გაარეკავს დედაშვილებს. აშოსუბითქვლასავის რომ ცოტა ხნის დამძიმე ღრმა ჩამოვლადიან გლეხი მოკვდებოდა. დედამ კივილით ამოიყვანა ქალიშვილი, მაგრამ ძე-ს ... ჯერ ყელამ გაუძლო და ...ვე ამოუტევა სული. ბატონს ეგონა თავს იცავდამოუხდომდა და ქკვდამის საწრით დაუწყო ცემა. აი როგორი იყო ბატონის სამართალი და კანონი.

მამაურობის ნოდარი თავის დედის მკვლელ ბატონთან. აქ მას მუდმივობის ბატონის სახლში ოსმალეთის დასავლეთ გამზრდელი ნოდარი გამოეცხადება ბატონს თავის სულიერ ხატის შეთქმით. ბატონი უარისა. მისხრიალდაც იგდებს. ...ყოფილია, თითქოს ბატონიშვილი იყვე, მამაგიცხოვდა სხვა არ მოეწონებოდეთ, წადი დაიკარგე აქედან: არც მოსამსახურეს გაუშვებ მის და არც შენ მოგცემ მეტას. ბატონმა აკადემი არ იცოდა ხატი. დამტკიცდებოდა ამ შეთქმით. ნაგა. გულში ნაღვლობდა. ისეთ ძლიერმა, გადასწყვიტა ქვის მოკვლა, ერთი ღამით ხელში ჩაიგდო, მეუფდა, მოიყვანა და დაუწყო ტანჯვა. ქალმა სიამაყესაც არ გაიკარა.

ბატონმა სხვა მეორე მიიყვანა. ნოდარი მახლობელ სოფელში გაგზავნა. ქალს ძალით მიუხედა და გააუპატიურა. ქალმა ვერ გაუძლო უბედურებას და წყალში თავი დაიხრჩო. დასრულებული ნოდარი მთელ ბატონის ოჯახს ამოწყვეტს და ამალციხით ოსმალეთს თავს აფარებს. იქ ქართველთა გამოიცვლის და ქრისტეს მოკიდებს ხელს, ოსმან აღად გადიქცევა.

ასეთია ბატონყმობა, თავისი ბატონებით ბატონისა და ყმების ერთგული მსახურებით. ეს ბნელეთის სამეფო მძლავრად უნდა დაინგრეს. აი დანიელ ჭონქაძის ყივილი, არა ოფლობრტი, არამედ და გრძნობა; მიიღეს ...მით და მღერა დედამიწის პირიდან.

70 წელიწადია რაც დანიელ ჭონქაძე გარდაიცვალა. 75 წელიწადია რაც „სურამის ციხე" დაიწერა, მაგრამ დღესაც ყველაზე უფრო საყვარელი და ხალხისათვის საკითხავი წიგნი დანიელ ჭონქაძის „სურამის ციხეა".

„სურამის ციხე" ეს რევოლუციაა ქართულ ლიტერატურაში. ეს უდიდესი ეპოქის დაწყებაა. ეს ერთი ახალ გზაზე და სიმართლეზე მეტყველებაა და ამიტომ არის რომ დანიელ ჭონქაძე ამ ერთადერთი ნაწარმოებით უკვდავი და სამარადისო ძეგლი დაიდგა.

მ. რ.

მუშათა თაოსნობისა და თვითმოქმედების უბანი

ფიქრის გორა საკმაოდ ცნობილი ადგილია თბილისელებისათვის, განსაკუთრებით ვერის უბნელებისათვის. ქალაქის საქმიან ნაწილისაგან განმარტოებული ფიქრის გორა საკმაოდ ფართო და განიერი ვაკე ადგილია, საიდანაც როგორც ხელისგულზე, მოსჩანს ვერის მზიარული ბაღები და პატარა მდინარე ვერა, ხოლო შორს, ჰორიზონტზე, აშკარად გამოიყურება თეთრი მყინვარი.

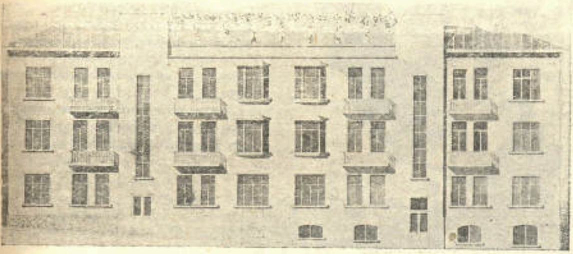

ლენინის სახელობის ამხანაგობის 12 ბინიანი სახლი.

ახლა.., ახლა სულ სხვა ფერისა და იერის არის ფიქრის გორა. მონობის უღლისგან განთავისუფლებული მუშა ხალხი მარტო ფიქრითა და ოცნებით ვერ კმაყოფილდება. მას საქმე, მოქმედება, გაქანება, თავისი ნიჭისა და უნარის გამოჩენა უნდა; მუშათა კლასის თითოეულ კოლექტივს სურს დაღი დაასვას, კვალი დასტოვოს, თავისი წვლილი შეიტანოს დიად სოციალისტურ აღმშენებლობაში, რომლის ირგვლივ თავს იყრის ყველა ჭეშმარიტი რევოლიუციონერი, ყველა მუშა და მშრომელი გლეხი, ყველა პატიოსანი მოქალაქე, რომელსაც ჩვენი აღმშენებლობა, ჩვენი წინსვლა თვალს კი არ სჭრის, ხიზილთა და ბოღმით კი არ ავსებს მის გულს, არამედ სიხარულითა და სიამით ივსება, იმედითა და სასოებით შეჰყურებს მომავალს და იძახის

— ყოჩაღ, ყოჩაღ, მუშავ და გლეხო, თავდადების, თაოსნობის, შრომისა და ბრძოლის დაუშრეტელო წყაროვ, „საზოგადოების“ ერთადერთო ჯანსაღო ნაწილო, რომელიც მოწოდებული ხარ იხსნა კაცობრიობა გახრწნისა და დაცემისაგან, განაგრძე ბრძოლა და შრომა ახალი ცხოვრების შესაქმნელად.

დიახ, სულ სხვა, ახალ სურათს, იძლევა დღევანდელი ფიქრის გორა. აქ, ლენინის სახელობის საბინაო-სამშენებლო ამხანაგობას გაუმართავს თავისი შტაბი და თავდავიწყებით ემსახურება თავის მიზანს.

1922 წელს, ე. ი. საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების ერთი წლის შემდეგ, დაიწყო მოქმედება ლენინის სახელობის საბინაო-სამშენებლო ამხანაგობამ. ერთი წლის შემდეგ, თითქოს მიწიდან ამოიზარდაო, რამდენიმე პატარა, „კოტეჯის“ ტიპის სახლი წამოიჭიმა ფიქრის გორის ერთ კუთხეში. ეს იყო პირველი ყვავილი, პირველი ნიშანი ამხანაგობაში გაერთიანებული მუშების თვითმოქმედების და თაოსნობის.

მალე ერთბინიან პატარა სახლებს მოჰყვა ორ და ოთხსართულიანი სახლები, შემდეგ — უფრო დიდი მკვიდრი შენობები და ფიქრის გორა მუშათა სახლებით მოიფინა სავსებით. სულ ამჟამად ამ ახლად გაშენებულ მუშათა უბანში ათი დიდი და პატარა სახლია აგებული, რომლებშიაც სცხოვრობს 36 ოჯახი, თითო ოჯახს კი უჭირავს 2-3 ოთახიანი ბინა.

(ამხანაგობას კიდევ აქვს ორი სახლი, რომელიც შეიცავს 36 ბინას).

სულ ლენინის სახელობის ამხანაგობაში 200-მდე სრულუფლებიანი წევრია გაერთიანებული, რომელთაც შეტანილი აქვთ 60,000 მანეთამდე. ამხანაგობის უძრავ-მოძრავი ქონება კი 300.000 მანეთს უდრის.

ამხანაგობას დიდი პერსპექტივები აქვს. მას ყოველთვე, ყოველკვირა და ყოველდღე ახარებელი განცხადებები მოსდის წევრად მიღების შესახებ. მასვე უერთდება მრავალი წვრილი საბინაო-სამშენებლო ამხანაგობები და, უნდა ვიფიქროთ, რომ სულ ახლო მომავალში ლენინის სახელობის ამხანაგობა უდიდეს და უძლიერეს ამხანაგობათ გარდაიქმნება მთელ თბილისში.

ამხანაგობას ამჟამად თავისი მოქმედება მახლობელ უბნებში — ვაკეში და სხვაგან გადააქვს, ვინაიდან, როგორც აღვნიშნეთ, ფიქრის გორა ამჟამად სავსებით მოფენილია გარეგნულად ლამაზ, კოხტა და სუფთა შენობებით.

ბინის შინაგანი მხარეც და ოთახების განაწილებაც შეეფერება სახლების გარეგნობას. თითოეული ბინა შესდგება 2-3 (უფრო კი 3) ოთახისა, „სამზარეულოსა,“ აბაზანისა და „შუშაბანდიანი აივნისაგან. საცხოვრებელი სივრცე თითოეულ ბინაში უდრის 50-60 კვადრატულ მეტრს. ოთახების კედლები, ჭერი და იატაკი სადად და სუფთად არის შეღებილი და მობინადრენიც, შეძლებისდაგვარად ცდილობენ ბინის მოწყობას სუფთად და ლამაზად. საერთოდ, ყველა ბინა ძლიერ წააგავს ერთმანეთს, ყველა ერთსადაიმავე სტილზეა გაკეთებული და ყველას თითქმის ერთი და იგივე დადებითი და უარყოფითი მხარე ახასიათებს.

უარყოფითი მხარე კი ბევრია, როგორც სახლების არქიტექტურაში, ისე თვით იმ პრინციპებში, რომლის მიხედვითაც ამხანაგობას უწარმოებია ბინათმშენებლობა.

მთავარი ნაკლი იმაში მდგომარეობს, რომ სრულებით არ არის მხედველობაში მიღებული ახალი ყოფაცხოვრების საკითხები.

არ ვიცი ვის უნდა ვუსაყვედუროთ — საბინაო-სამშენებლო ამხანაგობის გამგეობას, თუ საქართველოს ბინათკავშირს, რომელიც იდეურ და ტექნიკურ ხელმძღვანელობას უწევს საბინაო მშენებლობას, როდესაც ხედავ, რომ ბინები თანამედროვე პირობებისა და მოთხოვნილების მიხედვით კი არ არის აშენებული, არამედ ძველ, დამყაყებულ ტრადიციებისა და ბურჟუაზიული გემოვნებისა და სულისკვეთების მიხედვით.

ვინ შეიმუშავა, ვინ დაამტკიცა და ვინ მოიყვანა სისრულეში ისეთი გეგმა, რომლის მიხედვით ცალკე ბინა განხორციელებაა ოჯახის სრული, აბსოლუტური დამოუკიდებლობის, გეგმა, რომელიც სრულიად არ უწევს ანგარიშს ახალ ყოფაცხოვრებას, ამ ყოფაცხოვრების სოციალისტურ სარჩულს.

ბევრი შეუგნებელი მობინადრე იკვეხნის კიდეც.

— ჩემს მეზობელთან მხოლოდ საერთო სახურავი და ეზო მაკავშირებსო.

საკუთარი სამზარეულო, საკუთარი აბაზანი, საკუთარი საპირფარეშო, საკუთარი დერეფანი, საკუთარი შესასვლელი და გასასვლელი; არავითარი ურთიერთობა მეზობლებთან, არავითარი საერთო მუშაობა მათში მცხოვრებთან, — აი პრინციპი, რომლის მიხედვითაც აგებულია ყველა სახლი, ყველა ბინა ამხანაგობისა.

და ეს იმ დროს, როდესაც იდეა კოლექტივიზმისა, კოლექტიური შრომისა და ნაშრომის განაწილებისა ხორცს ისხამს და ფეხს იკიდებს არა თუ ქალაქად, ქალაქის მუშებს შორის, არამედ სოფლად, ღარიბ და საშუალო გლეხობას ზოგისაც კი, როდესაც მძლავრი კოლექტიური მოძრაობა მოედო საბჭოთა კავშირის უზარმაზარ სივრცეს და საბოლოოდ ძირს უთხრის კაპიტალისტურ ინდივიდუალურ წარმოებას; როდესაც ჩვენი ქვეყნის მიყრუებულ ადგილებიდანაც კი ყოველდღე მოდის ცნობები კოლექტიურ მეურნეობაზე გადასვლის შესახებ.

ფიქრის გორაზე მუშაობის დროს მუშათა ბინებზე.

ამ მუშათა ახალ უბანში, რომელიც მაგალითის მიმცემი და გზის მაჩვენებელი უნდა იყოს დანარჩენ მუშათა უბნებისათვის, არ არის კლუბი, არ არის საბავშვო ბაგა, არ არის საბავშვო მოედანი, ე. ი. უბანი მოკლებულია ყველა ისეთ დაწესებულებას, რომელიც ახასიათებს ახალ კულტურულ ყოფაცხოვრებას, რომელიც შეიცავს დედაკაცის მონობისაგან განთავისუფლების ელემენტებს, მოზარდი თაობის ჭეშმარიტად კომუნისტურად აღზრდის საფუძვლებს.

დროა შეიგნონ ლენინის სახელობის ამხანაგობის წევრებმა, მათმა ხელმძღვანელებმა, და განსაკუთრებით საქართველოს ბინათკავშირმა, რომ ჩვენი ხელისუფლება მარტო იმიტომ კი არ ხარჯავს აუარებელ თანხებს მუშების ბინების მშენებლობაზე, რომ პეტრე და ივანე მოათავსოს კარგ ბინაში ძველებურად, ფართოდ და ხალვათად, არამედ იმიტომ, რომ მუშების საბინაო მშენებლობა საფუძვლად დაუდოს ახალ კომუნისტურ საზოგადოების ჩამოყალიბებას; ამიტომ საჭიროა, რომ ყველა საბინაო-სამშენებლო ამხანაგობები სამშენებლო ტექნიკურ კანტორას კი არ წარმოადგენდეს, არამედ სოციალიზმის მშენებელთა რაზმს, კომუნისტური საზოგადოების ნამდვილ უჯრედს.

გ—ლი.

ჩვენი წითელი ჯარი

ქარაოცი
კომედია მოთხრობად*)

ეზოს წინ თუ კრამიტი პირაღმა იდებოდა, ეს იმის ნიშანი იყო, რომ მანანას ქმარი სამუშაოდ იყო წასული, და თუ კრამიტი დაპირქვავებული იქნებოდა, ლონგინოზს უნდა სცოდნოდა, რომ ქმარი სახლში ჰყავდა და უნდა მორიდებოდა.

ერთს საღამოს ეს კრამიტი ბავშვებს გადაებრუნებინათ, თუ ქარი მოხვედროდა, ყოველ შემთხვევაში ლონგინოზს კრამიტი ასე უჩვენებდა, რომ გზა ხსნილი ჰქონდა „სალაღობოდ, სააშიყოდ"!

ლონგინოზი, შევიდა თუ არა, ეცა მანანას. ქმარი ფანჯარაზე იჯდა, ასე რომ ლონგინოზმა ვერ შეამჩნია.

— შენ გენაცვალე, შენი ჭირიმე! იძახოდა ლონგინოზი.

ქალი გაშრა, გაწბილდა.

ქმარმა ჩაიხარხარა:

— ვის ოხერს დაჰკარგვიხარ? ამ შუაღამისას რა გინდა ჩემს სახლში?

ლონგინოზს ენა ჩაუვარდა. ქმარმა ჩაავლო კისერში და ცემით გაბეთქა.

დაბეჟილი და ნაცემი ლონგინოზი ფეხზე ვეღარ დგებოდა.

ამ აყალ-მაყალზე შეგროვდნენ ახლო მეზობლები, რომლებმაც ნაცემი ლონგინოზი ზურგზე აიკიდეს და სოფიოს მიჰგვარეს.

ადგილობრივ ექიმბაშების რჩევით ლონგინოზი ერთი თვე ახლად დაკლულ ცხვრის ტყავში იდო გახვეული და კვნესოდა.

სოფიო გაიძახოდა: ჰა, ეგლა გეკადრა, რომ ჩემს პატიოსან ქმარს ასეთი ცილი დასწამეს? მეხი კი დაეცეს ვიღაც უჯიშოებს! ვითომ ქმარს შეეძლო?.. ისეც უკეთურია!

ლონგინოზმა ეს ამბავი არც ასწერა და არც ლექსად გამოსთქვა, თორემ უთუოდ დაუბეჭდავდნენ და რედაქტორებს იდიოტის სახელწოდება ასცდებოდათ.

დაუზარებელი ორატორი იუბილეებზე და უცხოს თუ ნაცნობის ხაძარეზე

ლონგინოზი, როგორც ორატორი, ცნობილი იყო ხელოვნში და ხელოვნის გარეშეც. ეს სახელი გაითქვა მაშინ, როცა ერთს იუბილეზე თავის თავი არ თუ შეადარა, ერთს დიდს იუბილიარზე მაღლაც დააყენა.

ვინმე რომ მოკვდებოდა, ლონგინოზს დამარხვა არ სცდებოდა. მისდგებოდა სამარესთან ხმამაღლა მიყვებოდა და ლაპარაკობდა ამ მთისას, იმ მთისას, მოხუცს ახალგაზრდად აქცევდა, ახალგაზრდას მოხუცად. ერთი ყალიბის სიტყვა ყველა მკვდარს ადგებოდა.

გაზეთში პირველად სამგლოვიარო განცხადებას წაიკითხავდა, რომ მკვდარი არავინ გამოჰპაროდა.

თუ ვინმე საზოგადო მოღვაწე მოკვდებოდა ხელოვნის გარეშე — თბილისში, აი სწორედ მაშინ, უთუოდ დღესვე იქით გაემგზავრებოდა. უპირველესად დამკრძალავ კომიტეტს მიაშურებდა, დიდს სამძიმარს ეტყოდა, როგორც ჭირისუფლებს და შემდეგ ვითომც სწყათამთის ჩაუჩურჩულებდა: „ხელოვნის საზოგადოებისაგან გამოგზავნილი ვარ და სიტყვა დამავალეს".

ბევრჯერ გაუცრუებიათ და სიტყვის ნება არ მიუციათ, მაგრამ კუბოს რომ ოთახიდან დაუწყვია, ლონგინოზს უყვირნია გოდებით:

— გვეთხოვები? ალაო მიხვალ? საით? საით?

ყურადღებას მიიპყრობდა და სიტყვას მაინც იტყოდა, ლექსით დაიწყებდა:

„დიდო პოეტო, უკვდავ იყოს შენი სიკვდილი!"

მიცვალებული პოეტი იყო, თუ არა, ეს სულ ერთი იყო, დაბოლოს ისევ ლექსით დაამთავრებდა:

„შენ წახველ, მაგრამ მე აქ დამტოვე სამარადისო მოსაგონებლად!"

სიტყვას რომ გაათავებდა, ცრემლის ნესტოებით გაბეროილი ხალხში გაერეოდა, ყველას სახეზე აცქერდებოდა: „რა შთაბეჭდილება დავტოვე, ან როგორ მოვეწონეო".

თუ სხვა არაფერს ეტყოდა, თვითონ შეეკითხებოდა:

— ჰა, როგორ მოგეწონა? ცუდად, ექსპრომტი იყო, ხომ გვარიანად ვილაპარაკე? უკეთესი იქნებოდა, რომ მომზადებული ვყოფილიყავი... არა?

ყველაზე უხეირო ორატორს შეაქებდა, რომ მისთვის ეთქვათ: თქვენ უკეთესი იყავითო!

ლონგინოზი ოქროს მადნებსაც ეძებდა

ერთხელ ლონგინოზი რამდენიმე თვით დაიკარგა; ბევრი ეძებეს, მაგრამ ვეღარ იპოვეს.

ოჯახიც შეწუხდა და მისი ნათესავებიც. ბოლოს დაბრუნდა დაგლეჯილ და დაფლეთილ ტანისამოსით.

თურმე ის წასულიყო კავკასიონის მთებში მადნის აღმოსაჩენად.

იქ აყარებული ლოდები დაეგროვებინა, რომლებშიაც, მისი აზრით, ოქრო იყო „და რადგან მისივე დასკვნით იმ ლოდებში ოქრო აღმოჩნდა, ამიტომ მთელი მთა (გახა ერთი და ორიც) სულ ოქროს ზოდებად ელანდებოდა.

— ხალხო, როდემდის ვიყოთ შეუგნებლები? რად ვწვალობთ? კაცებს რად ვიხოცავთ, როცა ჩვენთან რამდენიმე ვერსის დაშორებით აუარებელი სიმდიდრეა?... ზოდები! ოქროს ზოდები!

რამდენჯერმე ლოდის ნატეხები თბილისშიაც ჩამოიტანა — მაგრამ ამაოდ! ანალიზის შემდეგ უთქვამთ: უბრალო ქვის ნატეხებიაო, მაგრამ ის დაუჯერია და ეძებდა: ადგილი რად ვაჩვენო, თვითონ წავალ და ზოდებს ამოვალაგებო.

ასეთი წარსული ჰქონდა ლონგინოზ ტურაბელს, როცა საქართველო გასაბჭოვდა და მის სასახლეზე აიმართა წითელი დროშა ხუთქიმიან ვარსკვლავით.

გმირი უჩახმახოდ ბოლშევიკების წინააღმდეგ და მსჯელობა იმაზე, თუ შოთას ფეხზე რამდენი მაზოლი ჰქონდა!

ბოლშევიკების წინააღმდეგ ლონგინოზს ერთი დამალული მიუძღოდა. ეს ჩემი გმირი ყოველთვის იგვიანებდა, (ხან წლობით და ხან საუკუნოებით), ახლაც დაუწყია ბრძოლა ბოლშევიკების წინააღმდეგ.

ბოლშევიკები უკვე ორი თვე თბილისში იყვნენ და უკვე ახალ კანონებს სცემდნენ, ცხოვრებაც მოთმინ-ფეხვიანად იცვლებოდა, რომ ლონგინოზი და რამდენიმე მისი თანამზრახველი მაშინ გამოვიდნენ თოფ-იარაღით ბოლშევიკებთან საბრძოლველად.

ხელოვნიდან 7 ვერსის დაშორებით, სადაც მდინარე მოჩქეფდა, სწორედ ის ძლიერი, რომლის გარშემო ძევდა ლონგინოზმა დიდი ამბავი დაატრიალა, ხუთნი თუ ექვსნი ლაქევს ათეხებდნენ.

ერთს მუხასთან იყო მათი პოსტი.

აქ გააკეთეს თხრილები და სანგრები, მაგრამ თხრილებში ყოფნას ამჯობინეს მუხის ქვეშ ყოფნა, სადაც ლონგინოზის ერთი ძალიან ახლო ამხანაგი, სახელად გოგოლა, მეტ სახელად კი კუსპარა, რადგან ძაბალი და დარგვალებული იყო, ცეცხლზე ლორის მწვადებს ატრიალებდა და „სამშობლოსათვის თავდადებულებს" დილა-საღამოს სადილ-ვახშმებს „ისტორიულად" უმზადებდა, თან ტიკჭით წითელი ღვინო და არაყი ბლომად ჰქონდათ.

გამოიბრუჟებოდნენ და მუხას შემოუვლიდნენ დასაზვერად. მათის სტრატეგიული მოსაზრებით ბოლშევიკებს სხვა გზა არ ჰქონდათ, უთუოდ ამ მუხასთან უნდა გამოევლოთ.

ლონგინოზი ასეთი სასაცილოდ აღჭურვილი ყოფილა. სამი პატრონტაში, ორი ჩანთა, ერთი ბაბადი, თოფი მხარზე და ხელში კი უკვდავბელი სისქის ჯოხი. ეს ჯოხი რაღად უნდოდა? — გოგოლას ვერაფრით გაეგო. ლონგინოზი დაბოდიალობდა და ოფლში იწურებოდა.

და ან იძახოდა.

— ოჰ, მე რომ აქ გავცივდე, ანთება დამემართოს და თან გადავყვე, რაღა ეშველება ჯერ ხელოვნს და მერე კაცობრიობას?

ცეცხლთან თავის ამხანაგებს ლექციებს უკითხავდა, რომ ომი ველურობაა და კაცობრიობა გამამადლებელი იგი მეპატიებულია ადამიანთ მადლის ინსტიქტის გაძლიერებულს.

— მაშ რად წამოველით ბოლოლის ველზე? ეკითხებოდა ღვინით მთვრალი და ქვით მოხუთული ქალაში გოგოლა.

— აი, ეგ კი ადამიანის გონებისთვის აუხსნელი და გაუგებარი „პრობლემაა". აკეთებ იმას, რაც არ გინდა და რაც გინდა იმას კი ვერ აკეთებ. ე. ი. ადამიანი სიტყვით სხვაა, საქმით სხვაა.

— „მეა ეხია დიდი ხელვარი!" გააწყვეტინა გოგოლამ.

— ჰო, ჰო, აი, რა დიდებულ აზრს იტყვი ხოლმე! — გაიცინა ლონგინოზმა.

— ეს აზრი ოჯა საუკუნის წინადაც, ვგონებ, შოთამ სთქვა!

— შოთამ? შოთას პრობლემისა რა გაეგება, თვითონ პრობლემაა!.. მე დაგიმტკიცებთ, რომ ჩემს ფეხზე, შოთას საქმიერე ალაოლოც იქნება! აბა, რა გმირები ჰყავს?.. ყველაზე უფერული ტარიელია! როგორც ქალიშვილი, ტირის და თავისი მიხაში ვერ გამოუცხადებია, სახამ მას ავთანდილი ყურზე ძალით არ ჩაავლებს და ხეს ტარიათთან არ მიათრევს... ამის გამო, გაიცრუეთ, ტარიელი უდიდესი ქიმერაკია... მისი ქალაქცოდნით სატრფო გაიტაცეს... ხობატიეგის მათრახით ელეტავს. გარდა, სადღაც გამომწყვდეული იმალება, იქ ქალები ვერ სატრფოდ ერევიან, კაცის დაბადება აგიტყდა. განა ამას რაიმე ქვეყანამოყვრეული ხაიდეს? ამაზე მე რამდენიმე ტომი გამოკვლევა მაქვს და ვამტკიცებ, რომ იგი ქიმერაკია!

გოგოლას გულიანად ჩაეცინა...

ლონგინოზი ფიქრობდა, რომ სიტყვა „ქარაოცი" არ უნდა ეთქვა, მაგრამ რაკი წამოსცდა, უკან ალარ დაიხია!

— რა გაცინებს! იმაზე, რომ ქარაოცს მე მეძახიან? მე მაგ სიტყვას სწკახაით მიხაარსს მივცემ და მაშინ გაიცინე შენც და იმ ფიდოდ დაუფიქრდებაც! მე მას ვურჩევნი, მით რომ ბეჭონოს წინ წამოძჯდარა და ვეკისლებს გულში იხუტებს, ერთი ეს ომი გადავიხადოთ...

---

*) დასაწყისი იხ. „დროშა" № 2, 3.

შემდეგ უცბად წამოისროლა:

— ეს ჩვენში კი დარჩეს, გორგოლ; და გეტყვი, რომ შოთა ჩვენებური იყო, ვიცი სადაც არხია... ეს ყველაფერი იმის ტექსტში ნათლად არის ნაჩვენები და ჩვენი მკვლევარები...

— როგორ? შოთამ ტექსტში აჩვენა სადაც თვითონ შოთა ჰმარხია? ჰკითხა გორგოლამ.

ლონგინოზმა შეუბღვირა, კიდევ რაღაც უნდა ეთქვა და უცბად შესწყვიტა...

იქნებ შეეშინდა, რომ მისი „ახალი" აღმოჩენა არ გახმაურებულიყო, თორემ რომელიმე მკვლევარი გაიგებდა და დაასწრებდა. აქაც, როგორც პოეზიის ნოვატორობაში, პირველობას დაჰკარგავდა.

როგორც მრავალს რუსთაველოლოგს, ისე ლონგინოზსაც შოთა მოსვენებას არ აძლევდა და მის ტექსტში მრავალ საიდუმლოებას პოულობდა, რომლებსაც დრომდე ვითომც საიდუმლოდ ინახავდა, მაგრამ ქვეყანას კი უამბობდა.

თავის ცოლისთვის ბევრჯელ დაუმტკიცებია, რომ ზოგიერთი ასო ფონეტიკურად შეიცვალა და რუსთაველი ტურაბულად გადაკეთდა. რომ ტურაბელი და რუსთაველი ერთი და იგივე შთამომავლობისანი იყვნენ, რომ რუსთაველი მისი პაპის-პაპა იყო და თვითონ ლონგინოზი მისი შტოდან მომდინარეობდა მეშვიდე თაობად.

— ტარიელი ავტობიოგრაფიულია და თვითონ რუსთაველი ტარიელი იყო. ტარიელში თავის თავს ხატავდა, სადაც ნათლად სჩანს მრავალი აზროვნებები, რაც ჩვენს ჯიშში თავიდანვე ყოფილა და ხომ იცით, კვიცი გვარზე ხტისო! თუმცა ჩემი აზროვნებები ზოგიერთ რეგვენს, მაგალითად ფიდო დათუკიძეს, ეჩვენება ქარაფშუტად, თითქოს ჩემს ყოველ ნათქვამს მეცნიერული საფუძველი უძევს; ტარიელი კი უდიდესი ქარაფშუტაა, ამას მე დავამტკიცებ...

ასე მსჯელობდა ცეცხლთან ლონგინოზი და თან მადიანად ლორის ნაჭერზე წითელ ღვინოს აყოლებდა.

ძუძამ მხიარული გორგოლა ეხუმრებოდა:

— შენ რუსთაველიც ღვინოს სვამდა? და თუ სვამდა, რამდენს? აი, ამას თუ გამოიკვლევ, მაშინ შენ ყველა პროფესორს და მკვლევარს აჯობებ და გამოარკვევ იმ ამბავს, რომელზედაც ამბობენ, ვითომც შოთას კრიმინალი დაუმტკიცა და ღვინის მოყვარე გახდაო!

— ეგ კი არა, მე ისიც კი ვიცი, თუ შოთას ფეხზე რამდენი მაზოლი ჰქონდა. ამ მაზოლის ტკივილმა თეორჯეთში რამდენჯერმე ხელი შეუშალა, რის გამო წერის დროს ზოგიერთ ალაგას გაფუჭდება მეტრიკა და უკუღმა გამოუვიდა — მკვლევარები კი იმ ადგილებს ყალბად თვლიან...

— მაინც რამდენი მაზოლი ჰქონდა, ეკითხებოდა ცნობის მოყვარეობით გორგოლა!

— ეგ დიდი საიდუმლოებაა და შენ რომ გითხრა, შენ სხვას ეტყვი, სხვა კიდევ სხვას — ბოლოს რომელიმე მკვლევარის ყურამდე მიაღწევს და დაიწერება... ის დამასწრებს და პირველობას დამიკარგავს..

მაგრამ ლონგინოზი მოუთმენელი კაცი იყო. მაზოლის იდეა აზრად ეხლახან მოუვიდა და ჯერ მოისაზრა, თუ შოთას რამდენი მაზოლი ექნებოდა და რომელ თითზე.

ამიტომ აღძრულმა ვეღარ მოასვენა და გორგოლას ყურში ჩასჩურჩულა:

— მე სამი მაზოლი მაქვს: ცერზე, შუა თითზე და ნეკზე, შოთას კი ჩემზე ნაკლები ექნებოდა — მხოლოდ ორზე. უეჭველად ნეკზე და შუათითზე, რადგან მაშინ ხმარობდნენ ისეთ ფეხსაცმელს, რომელიც ცერზე მაზოლს ვერ გაუჩენდა. განა ეს სენსაცია არ არის? რომელს აქვს ასეთი გამოკვლევა? ერთი მოვრჩეთ დავიდარაბას და მაშინ ნახავ...

ამ ლაპარაკში რომ იყვნენ, თავზე სამი შეიარაღებული ცხენოსანი წამოადგათ.

— ვინ ხართ? ადგილიდან არ დაიძრათ — შეუძახეს მოსულებმა და თოფები მიუშვირეს.

მოსულები იყვნენ ახალ მთავრობის მილიციონერები, რომლებიც ბანდიტიზმს ებრძოდნენ. შორიდანვე დაინახეს მუხის ქვეშ ცეცხლი, წამოეპარნენ და ალყა შემოარტყეს.

ლონგინოზს ლუკმა პირიდან გამოუვარდა და ყანწი ხელში შერჩა. სხვები დაიბნენ. მხოლოდ გორგოლამ მოახერხა:

— არ გვესროლოთ, მთავრობის ერთგულები ვართ! და ხელები მაღლა ასწია. სხვებმაც მიჰბაძეს.

— რომელ მთავრობის? ყოფილის თუ არსებულის!?

— არსებულის, არსებულის — ყვიროდა ლონგინოზი, თუმცა იმ აზრით, რომ „არსებული" ისევ მენშევიკური მთავრობა ეგონა. ბოლოს ამ მილიციონერებისაგან პირდაპირ გაიგეს, რომ ორი თვეც არის უკვე საბჭოთა ხელისუფლება დამყარდა. მაშინ კი ლონგინოზმა შეუტია:

— რას გვაპროჭყუებთ? ხუთი დღეა აქ „პოსტზე" ვდგევართ და ვდარაჯობთ! ბოლშევიკებს აქეთ არ გაუვლიათ, საიდან დამყარდა საბჭოთა ხელისუფლება?

ამის თქმა და მათი იარაღის აყრა ერთი იყო. მათი ბარგი-ბარხანა, სათოფეები და იარაღი ცხენებს ჩააკიდეს; ტყვეები ცხენების წინ გამოიყვანეს და ისე სწრაფად აჩქარეს, რომ საწყალი [illegible] სულ ახარხალდა. - და გათენებისას მიიყვანეს საბაზრო ქალაქში.

გზაში ლონგინოზი სხვებს ამხნევებდა: — ამ მილიციონერებს ისევ ბოლშევიკები ჰგონივართ და ციხეში დაგვაპატიმრებს, თორემ აქ ბოლშევიზმი [illegible] ინგლისი, საფრანგეთი, იტალია და თვით ამერიკაც! ასე რომ არ ყოფილიყო, მე ბოლშევიკების ულუფას გამოვჭამდი? ჩვენთან ბოლოს ხიფათს იმათთან ბოლშევიკების და ესეც რომ არ იყოს, ამასწინათ აქ კაცი მოვიდა და ბოლშევიკებისთვის ეუბნებოდა — ჩემს წინადადებას საქართველოს ხელი არ აძლევსო. ჩემ კაცს ჭკუა ჰქონდა კი არ გეგონოს, იმის წინ ყველა ცამცაცებს, იმისი ჭკუის პატრონია...

საქმის გამორკვევამდე ყველანი ერთ ოთახში მოათავსეს. დაღლილი ლონგინოზი კუთხეში მიეგდო და გორგოლას ეჩურჩულებოდა:

— სულ ერთი ბოლოა, მათი ოინი დასანახად არ ღირს; ღვინის რაოდენობა სვამდა! ყაოყვილო, შოთა წინდა აროება და მისი ლაპარაკი მხოლოდ მე მესმოდა, როგორც მის ჩამომავალს, აი, მე ხომ, ვიცი მისთანა ტყვილს სწერდა. ყველა გადაიოყვა, თუ ჯერ გადაიოყვლი არ არის!

გორგოლა უკვე ხვრინავდა. სხვა ამხანაგებიც აქეთ-იქით მიეყარნენ. მხოლოდ ფიქრებით მოცული ლონგინოზი და თავის თავს ესაუბრებოდა:

— მართლა რომ ბოლშევიკების მთავრობა დამყარებული იყოს, რა ვაიცი გავაკეთო? იმდენს ვაგინებდი, კაციჭამიებად ვაცხადებდი — ეხლა სულ დამიკოდებენ და... მაგრამ მე რა? ქვეყანას რამაც ჩაძაბეს, იმას ამოიძახებს ... ამიტომ: ასე თქვით, მეც ვამბობდი! ვინ რა იცის, გულწრფელად ვამბობდი, თუ პირმოთნეობდით? თუ არა და, ივერ ძმები არ ვიყავით? გუშინ თუ მენშევიკებთან ვიყავ, დღეს ბოლშევიკი გავხდები... ვითომ არ მიიღებენ? მე ამ მაღლობად საიოცა და მაინც საჭირადღებოდ რა მაქვს? ხალხისთვის იბრძვიან? მე რომელი ქმნილებისათვის ვიბრძოდი? პირველი რევოლუციონერი მე კაცი ვიყავ რომ არ იყოს, პოეტი ვარ, გამომგონი, მასწავლებელი, კოოპერატორი, ბუნების მეტყველი და ათასი ჯანდაბა... კიდევ ქვეყანას [illegible] და ბოლოს ჩემი პოლიტიკა იყო: არც იქით, არც აქეთ! შენც იცოცხლე, მეც მაცოცხლე... მხოლოდ იმას კი კარგ წარმოვიდგენდი, რომ... და ლონგინოზმა გული დაიმშვიდა.

იმავე დღეს, საგანგებო ალმასკომის თავჯდომარეს მოასხეს, რომ... ბანდიტები შეიპყრობა.

თავჯდომარე სიცილით კვდებოდა. როცა გაიგო რომ ეს ბანდიტები იყვნენ: ლონგინოზ ტურაბელი და მისი ამხანაგები.

თავჯდომარე იცნობდა ტურაბელს, ხედმეტსახელად — ქარაფშუტას; არც კი დაჰკითხა, ყველანი მილიციის უფროსს გაანთავისუფლებინა.

მხოლოდ ტურაბელს თოხთოხელს „სატვირი" რაც მის თავში არ ალაგიოდა.

თურმე „სატვირი" ლონგინოზის თოფისთვის გორგოლას ოხუნჯობით ამოეჭრა და ლონგინოზისთვის მოეყარა [illegible] იყო.

რაკაი „პოზიციაზე" იყო, თურმე თოფი უჩახმახოდ დაჰქონდა და გორგოლამ მილიციაში-და გააცხადა, რომ „სატვირი" ლონგინოზს ჯიბეში უდევსო.

იმათი ამბავი იმავე დღეს დაბრუნდა ხეობაში, როცა ლონგინოზი და გორგოლა დაბრუნდნენ — ის მოსაზრებით, რომ ლონგინოზის დაპატიმრება ლეგენდად გადავა, მართლა ბოლშევიკების ხელისუფლება დამყარდა, თუ არა გაიგეს ამბავის დასტურება.

ნანა ურთი ცოცხალი, თუმცა ქალაქში უფრო ადრე შეიტყო, რომ საქართველოს გასაჭირს არ უნდოდა, მაგრამ გულში მაინც არ სჯეროდა.

— როგორ? თუ გასაიდუმლოებდა, მან მე რად გადამხადა? ლონგინოზი თავი დიდ გმირად და მოწინააღმდეგეობად წარმოედგინა.

გორგოლა ეტყოდა:

— კაცო, შენი თავი სპილოდ მოგჩვენდა, სპილო კი ბუზის ხეც არ არის,—შენი საქმეც ასეა: რომ მუშაობდა, არაფრად იდგა და შენი ბუნებაც არაფრად თვლის: ამ ქვეყნის მტრობა რა უნდა ყოფილიყო, ხუთი დღე თოფი უჩახმახოდ დაგქონდა?

— ეს არაფრად ჩამაგდეს? გორგოლ, ნუ სულელობ! ეს არაფერი კი არ არის,—ტრაგიკომედიაა! დეპეშებული ვარ და უნდა გადმოდგა! შენ გგონია, არ იცის მე ვინ ვარ? უკვე თქვენთვის ფეხი მითხრეს, ვინც ვარ და ამათ გასაოცრად? მე, იცი, რაოდენად დიდი კაცი ვარ...

— თუ ძმა ხარ, ნუ დიდკაცობ, აქეთ მოდი და ნუ მცირეობ, დიდი ხარ, თუ პატარა.

ჯიუტმა ტური თავის-თავის და ფული არც ერთი არ გადაიხადა.

— ფული რაღ გვინდა? თუ მართლა ბოლშევიკები არიან, ხელისუფლებას იქავით! ჩავიდეთ და ვჭამოთ! — სთქვა ლონგინოზმა.

ერთი დღე-ღამე გორგოლა იმ ზოგს განაგებდა. სადილი ფულით იყო, თუ უფულოდ, მაგრამ გორგოლა იმ ქალაქში ლონგინოზს გაუმასპინძლდა.

გორგოლამ ლონგინოზს ეუბნებოდა:

— კაცო, შენ მათ სულელს და შენც მაგალითად? რად უკადრე? რის ბოლშევიზმი? ასე რომ, ლოგიკა აღარ გაქვს, საკუთარ თავს არ მართავ!

— რა, ეს ჩემი თაობაა! სხვა, ჯერ ძალაუფლებას არ მოუცილია, თორემ ბოლშევიზმი — სოციალიზმია!

ძმობილები გაუდგნენ გზას. ხეობამდე საშორი გზა იყო. ამიტომ ორი დღის განმავლობაში გზის პირად ჩამოსხდნენ. ლონგინოზი თავისთავს „პოსტი" მფლობელის ორმე ადიდებოდა და წითელ ღვინის მიირთმევდნენ: გორგოლა მოუთმენელი იყო და ხელჩუქი მიუღებია.

(შემდეგი იქნება)

სანდრო შანშიაშვილი

მორიგი გამარჯვება

25 თებერვალი, საბჭოთა საქართველოს 9 წლის თავი, თბილისის პროლეტარიატმა აღნიშნა უდიდესი გამარჯვებით სოციალისტური მშენებლობის ფრონტზე—თბილისის მაუდ კამვოლის ფაბრიკის გახსნით. ამ დღეს, დილიდანვე, თბილისის მშრომლები გაემართნენ დიდუბისაკენ, ს ა დ ა ც აღმართულია მაუდ-კამვოლის ფაბრიკის შენობა. დილის 11 საათისათვის ფაბრიკასთან მოიყარა თავი 3.000-ზე მეტმა კაცმა. ფაბრიკის საზეიმო გახსნა გარდიქცა დ ი დ დემონსტრაციად.

მიტინგზე ილაპარაკეს ამხ. მიხა ცხაკაიამ, ფ. მახარაძემ, გ. ყურულაშვილმა და სხვ. ამხანაგებმა თავის სიტყვებში აღნიშნეს საბჭოთა საქართველოს მშენებლობის მიღწევები და უსურვეს საქართველოს პროლეტარიატს ახალი გამარჯვება.

თბილისის მაუდ-კამვოლის ფაბრიკა უდიდესი ფაბრიკაა მთელს ამიერ-კავკასიაში. ფაბრიკაში დადგმულია ახალი, გაუმჯობესებული და რთული მანქანები. ის ფაქტი, რომ ფაბრიკაში მუშაობენ თბილისელი მუშები, რომლებსაც შეუძლიანთ გაუძღვნენ ამ რთულ მანქანებს, მოწმობს იმას, თუ რამდენად გაიზარდა ჩვენი მუშათა კლასი. ფაბრიკა დაამზადებს საუკეთესო ხარისხის მაუდს და შალეულობას, რომელიც დააკმაყოფილებს საქართველოს მოთხოვნილებას. მოკლე ხანში შესაძლებელი შეიქმნება მაუდ-შალეულობის გატანა საქართველოს ფარგლებიდან. ფაბრიკა დიდათ შეუწყობს ხელს მეცხვარეობის განვითარებას ჩვენში და აალორძინებს საფეიქრო მრეწველობას.

მაუდ-კამვოლის ფაბრიკას თბილისის პროლეტარიატმა უწოდა—საფეიქრო ფაბრიკა „საბჭოთა საქართველო“.

სურათზე—მიტინგი ფაბრიკასთან. ამხ. მიხა ცხაკაია ამბობს სიტყვას.

თბილისის მაუდის ქარხნის გახსნა ამხ. მ ი ხ ა ც ხ ა კ ა ი ა ს თანადასწრებით

სამი დღე აბაშის რაიონში
(ბრიგადის წევრის ჩანაწერი)

საღამოთი გავედით თბილისიდან. ფოთის მატარებელის მთელი ვაგონი დაკავებულია ჩვენი ბრიგადით. ვაგონში არიან წითელარმიელები და ნაწილების მეთაურები, მათ შორის მექანიკოსები, მონტიორები, ხეინკლები და სხვ. მხოლოდ რამდენიმე კაცია „კეროო“—კორესპონდენტები, ასოთ-ამწყობები, მბეჭდავები—ჩვენი მოძრავ გაზეთის „მთლიან კოლექტივიზაციაზე“ შტატი. ეს არის კავკასიის წითელდროშოვანი არმიის წითელარმიელთა დამკვრელი ბრიგადა.

ჩვენი მოქმედების რაიონი სამეგრელოა. აბაშაში ჩამოვედით დილაადრიანათ და მაშინვე მუშაობას შევუდექით. გადმოვტვირთეთ „ამერიკანკა“, შრიფტი, კასები, ქაღალდი და ყველაფერი ეს კინო-ლენტებთან და რადიო-მიმღებთან ერთად გადავგზავნეთ კლუბში, რომლის კარებთან რიაც სტა ! ათ გადაექციათ. აბაშაში უკვე იციან ჩვენი მისვლა. ჩვენ გვაჩერებენ გლეხები, გვეკითხებიან ჩვენი ჩასვლის მიზნებზე, მომავალ მუშაობაზე და სხვა.

პარტკომში თათბირია. სდგება ჩვენი მოქმედების პროგრამა, გვაცნობენ კოლმეურნეობრივი მშენებლობის ციფრებს, რომელმაც აბაშის რაიონში მასიური ხასიათი მიიღო. საკმარისია აღვნიშნოთ, რომ მხოლოდ ორი კვირის განმავლობაში აქ მოეწყო 29 კოლმეურნეობა და ერთი კომუნა, რომლებიც აერთიანებენ 724 კომლს, ეს მხოლოდ დასაწყისია. აბაშის რაიონი უნდა გადაიქცეს მთლიანი კოლექტივიზაციის რაიონად. დამკვრელებისათვის მუშაობა რამდენიც გინდა არის.

დავნაწილდით ექვს ჯგუფად და გავემართეთ სოფლებისაკენ—ნაესაკოვში, სუჯუნაში და სხვა. ძირითადი ბირთვი დამკვრელ ბრიგადის შტაბი, აბაშაში რჩება პირველ დღესვე შევუდექით კონსულტაციის წარმოებს. ჩვენ გვეკითხებოდნენ თუ როგორ უნდა მოეწყოს კოლმეურნეობა, როგორ უნდა მიიღონ სესხი, სად შეიძლება სას. სამ. მანქანა-იარაღების შოვნა და სხვ. შეკითხვები უამრავია. ეს შეკითხვები ყველაზე უკეთესად აღნიშნავენ გლეხთა შეგნებას, მათ სურვილს კოლექტიურად მუშაობისას და კლასობრივი მტრის განადგურებისას.

ბრიგადამ მობილიზაცია უყო კერძო საზეინკლო სახელოსნოს თავისი საჭიროებისათვის. მეპატრონე ჯერ დაცინვით უყურებდა ახალ ოსტატებს „ბუდიონოვკებში“, ხოლო როცა დარწმუნდა, რომ ისინი მშვენივრად მუშაობენ, დარდისაგან ლოთობას მიჰყო ხელი და სახელოსნოში აღარ გამოჩენილა.

დასაწყისში გლეხობას არ სჯეროდა, რომ ბრიგადა უფასოდ მუშაობდა, ხოლო როცა დარწმუნდნენ, მაშინ კი მოაყარეს მანქანა-იარაღები. დამკვრელები უმკვლავდებოდნენ ყველაფერს. პირველ დღეს შეკეთებულ იქნა 6 ფარცხი, გუთანი და სათესი მანქანა. სახელოსნოს წინ მოედანი მუდამ სავსეა ხალხით. აქ იმართებოდა საუბარი გლეხებსა და დამკვრელებს შორის. განსაკუთრებით დამახსოვდა 55 წლის გლეხი კაკაბიძე, რომელმაც გვიჩვენა თავისი დაკოჟრილი ხელები და სთქვა: „45 წელიწადია ეს ხელები მუშაობენ, მაგრამ ჩემი ოჯახი მაინც მშიერია. ეხლა შევიგნე, რომ ხსნა მხოლოდ კოლექტიურ შრომაშია-ო“.

შტაბმა მიიღო ცნობები კოლექტივიზაციის ფრონტიდან, რომლებშიაც ნათქვამი იყო გლეხებისა და დამკვრელების გულთბილ შეხვედრის, კოლმეურნეობათა ჩამოყალიბებულ საინიციატივო სამეულების შექმნის შესახებ და სხვა. მუშაობა გაიშალა სწრაფი ტემპით.

გამოუშვით მოძრავი გაზეთი, რომელიც 2.000 ცალი გასაღდა, გლეხები დიდი ინტერესით კითხულობდნენ ამ გაზეთს.

გადავედით ნაესაკოვში. როდესაც თემსაბჭოს შენობას ჩავუარეთ, გზაში შეგვხვდა კულაკების ჯგუფი, რომლებიც მტრულად გვიბღვეროდნენ. სოფელში გვაცნობეს, რომ ჩამოყალიბდა საინიციატივო ჯგუფი, ჩატარდა ახალგაზრდობის კრება, რომელმაც ერთხმად დაადგინა ჩამოაყალიბოს კოლექტივი და მასში მიიზიდოს ღარიბი გლეხობა. ღარიბებს გლეხთა კრებაზე კულაკები შეეცადნენ შემძვრალიყვნენ კრებაზე და როგორმე შესულიყვნენ კოლექტივში. ერთი კულაკი იმდენათ გათავხედდა, რომ საჭირო შეიქნა მისი გაძევება.

ჩვენი ყოფნის მესამე დღეს აბაშის კლუბში გაიმართა შეებულ და ცვალებად წითელარმიელთა კონფერენცია, რომელიც ჩვენმა ბრიგადამ მოიწვია. დარბაზი გაჭედილი იყო, სცენიდან მოისმოდა გლეხების სიტყვები, რომლებიც მოუწოდებდნენ შეურიგებელ ბრძოლისაკენ კულაკობის წინაალმდეგ და კოლმეურნეებში გაერთიანებისაკენ. ამ კონფერენციის დელეგატების გადაწყვეტილება ასეთია:

ჩვენ ვიქნებით კოლექტივიზაციის ფრონტზე პირველ რიგებში. ვიღებთ ჩვენს თავზე ვალდებულებას ყოველნაირად ხელი შევუწყოთ კოლმეურნეობრივ მშენებლობას და საბჭოთა ხელისუფლების ღონისძიებათა გატარებას სოფლად. მთლიანი კოლექტივიზაცია უნდა გატარდეს მთელი ასი პროცენტით!

ე. უ. ი.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ა. შირვანზადე

(მისი ლიტერატურული მოღვაწეობის 50 წლის თავის გამო).

ამ წლის იანვარში შესრულდა გამოჩენილი სომეხი რომანისტის და დრამატურგის ალექსანდრე შირვანზადეს ლიტერატურული მოღვაწეობის 50 წლის თავი.

შირვანზადე დაიბადა 1858 წ. შემახაში, რომელიც მწერლის დაბადების წლის თავზე მიწისძვრამ გაანადგურა. შემახიაში მოზარდი მწერლის ნიჭისთვის პირობები ვერ იყო სახარბიელო. იგი ჯერ კიდევ მცირეწლოვანი იყო, რომ იძულებული შეიქნა ბაქოში გადასახლებულიყო და სამსახური შეეძინა, რასაც მისგან ითხოვდა ოჯახზე ზრუნვის მოვალეობა. სამრეწველო ბაქომ ახალგაზრდა შირვანზადეზე უდიდესი შთაბეჭდილება მოახდინა. აქ იგი პირველად გაეცნო ნავთის მრეწველობის მუშათა ცხოვრების პირობებს და 1881 წელს თბილისის გაზეთ „მშაკ“-ში დაბეჭდა ყოფა-ცხოვრებითი შინაარსის რომელიც ნარკვევი („მუშაკი“).

ცხრაასიან წლებში მან ხელი მიჰყო დრამატულ მწერლობას და 9 წლის განმავლობაში დაწერა 9 დრამა, რომელთაგანაც გამარჯვება ხვდა წილად პიესებს: „ნამუსისათვის“, „ევგენია“, „დალუპული“ და სხვა. ჰანჩაკის პარტიის წევრობისათვის მან სამი თვე გაატარა მეტეხის საპყრობილეში, სადაც მასთან საერთო საკანში იჯდა, მაშინ ჯერ კიდევ სრულიად უცნობი, მაქსიმ გორკი. ციხის შემდეგ შირვანზადე ორი წლით გადაასახლეს კავკასიის საზღვრებიდან რუსეთში.

1905 წელს შირვანზადე გაემგზავრა პარიზს, სადაც სორბონის უნივერსიტეტში ისმენდა ლექციებს ისტორიის, ლიტერატურის და ექსპერიმენტალური ფსიქოლოგიის დარგებიდან. 1910 წლის დამლევს შირვანზადეს ისევ კავკასიაში ვხედავთ, ხოლო 1919 წელს იგი კვლავ იწყებს მოგზაურობას და მოიარა თურქეთს, ეგვიპტეს, სირიას, ეგვიპტეს იტალიას, ამერიკის შეერთებულ შტატებს და 1926 წლის დამდეგს ბრუნდება სომხეთში, სადაც ირიჩევა სომხეთის საბჭოთა მწერლების ფედერაციის წევრად.

შირვანზადეს მრავალი ნაწერები გადათარგმნილია რუსულ, ფრანგულ, ინგლისურ, რუმინულ, ჩეხურ, თურქულ, იტალიურ და ქართულ ენებზე. შირვანზადეს ლიტერატურული მოღვაწეობის 50 წლის თავი ჩატარებულ იქნა მთელ სომხეთში 8—15 თებერვლამდე.

შირვანზადე აზერბაიჯანელია, შემახელია, და მისი საუკეთესო ნაწერებიც აზერბაიჯანის სინამდვილის მხატვრულ ასახვას უმსახურება. ამიტომ გასაგებია, როდესაც საბჭოთა აზერბაიჯანის მთავრობამ დიდი ზეიმით გადაუხადა შირვანზადეს 50 წლის მოღვაწეობის იუბილე ამიერ - კავკასიის სხვა რესპუბლიკებზე ადრე. ჩვენი პარტიის ეროვნული პოლიტიკის თვალსაზრისით, ეს ფაქტი იმდენადვე ბუნებრივია, რამდენადაც იგი უცხო და გაუგებარია ყველა ჯურის ნაციონალისტებისათვის. რატომ აზერბაიჯანი და არა სომხეთი? განა შეიძლებოდა თურქი მწერლის ან საზოგადო მოღვაწის იუბილეს გადახდა, მაგალითად, დაშნაკურ სომხეთში? ამაზე ორი აზრი შეუძლებელია: ბურჟუაზიულ - შოვინისტური მიჯნები შეუძლებელს ხდიდა ასეთ რამეს.

შირვანზადე თავის თხზულებებში გვიხატავს სამრეწველო ბაქოს ცხოვრებას და შემახის პროვინციის ყოფას. მისი ნაწერები მთელი ამიერ - კავკასიის საზოგადოებრივ - მხატვრულ განძს წარმოადგენენ. მის მიერ დახატული ცხოვრება და მის მიერ შექმნილი ტიპები ამიერ - კავკასიის ყველა ხალხთა კუთვნილებას შეადგენენ. მისი გმირები — ელიზბაროვი და ამალიანი ერთისა და იმავე დროს წარმოადგენენ მანთაშევსაც, ტაგიევსაც, ხოშტარიასაც. მისი როსტომი, სონა და ბარხუდარი ლიმა ამიერ - კავკასიური პერსონაჟებია და მკითხველი ცვლილებაც კი საჭიროა, რომ ასეთი მწერლის მიერ დახატული წრისათვის ლეიძლ შეილადვე დარჩეს, როგორც აზერბაიჯანში, ისე საქართველოში. მაგრამ

ლი ტიპების მთლიანობის ეს ფაქტები ჩვენ უნდა გავითვალისწინოთ და გავაძლიეროთ. უნდა შევსწყვიტოთ „წმინდა ქართული“, „წმინდა თურქული“ და „წმინდა სომხური“ საზღვრის განმარტოებულად გაგება. ჩვენი ფედერაციის საზღვრებში არ არსებობს საზოგადოებრივეკონომიური ან სოციალურ - კულტურული ცხოვრების არც ერთი ისეთი დარგი, რომელიც მარტოდ-მარტო სომხური, ქართული ან თურქულ - აზერბაიჯანული იყოს. ჩვენს პოლიტიკურ ეკონომიურ გაერთიანებასთან, ერთად ჩვენ ამიერიდან გვექნება ერთი ისტორი, ერთი ლიტერატურა და ერთი ხელოვნება, რომელიც სავსე იქნება ინტერნაციონალური შინაარსით, მაგრამ სხვადასხვა ენაზე და სხვადასხვა ნაციონალური კოლორიტით.

რომელი საზოგადოებრივი წრის ნაყოფს წარმოადგენს შირვანზადე, როგორც მწერალი? როდესაც ის სამწერლო ასპარეზზე გამოვიდა, ამიერ - კავკასიის ახალგაზრდა ბურჟუაზიის ყველაზე ძლიერი დროშა იყო სომხური. შირვანზადე, როგორც მწერალი, წარმოადგენს ბაქოს იმ სოციალური წრის ნაყოფს, სადაც გაბატონებული კლასი ბურჟუაზია იყო. სწორედ ამ წრემ მისცა მას მდიდარი მასალა, აგრეთვე მისცა მიმართულება მის შემოქმედებას. თავდაპირველად მან იმდროინდელი სომხური ლიბერალური ბურჟუაზიის ორგანო „მშაკ“-ში იწყო კორესპონდენციების წერა ბაქოს ნავთის მრეწველობისა და მუშების ცხოვრებიდან.

შირვანზადეს ლიტერატურული მოღვაწეობა იწყება 1880 წლიდან. მისი პირველი ბელეტრისტული ნაწარმოები **„ხანძარი ნავთის საწყობში“** გვიჩვენებს შირვანზადეს ადგილს სომხურ ლიტერატურაში. მან პირველმა აგვიწერა ნავთის მრეწველობის მუშათა გმირობა ცეცხლის სტიქიასთან ბრძოლაში, მათი თავდადება, პირველმა აღნიშნა მუშათა ინტერნაციონალური სოლიდარობა, რომელიც მათი სოციალური მდგომარეობიდან გამომდინარეობს და დაუპირისპირა მუშები ნავთის მრეწველს, რომელიც ცდილობს მუშების სიცოცხლის შეწირვით გადაარჩინოს დაღუპვას თავისი ქონება. ბურჟუაზიული ლიბერალიზმის იდეოლოგიამ, რომელიც 80-იანი წლების ახალგაზრდობის აზროვნებაში იყო გაბატონებული, შირვანზადეს არ მისცა საშუალება უფრო ღრმად ჩაეხედა მუშათა კლასის მდგომარეობასთან დაკავშირებულ მოვლენებში მიუხედავად ამისა, სამართლიანობა მოითხოვს ვთქვათ, რომ თავის ყველა ნაწერში იგი გვევლინება, როგორც ბურჟუაზიული წრის ყოფისა და მის მრავალ საზოგადოებრივ ბოროტებათა მამხილებელი.

სომხური რომანის ისტორიაში შირვანზადე გვევლინება, როგორც რეალისტური მიმართულების დამამკვიდრებელი და მისი საუკეთესო წარმომადგენელი. რეალიზმი, როგორც ლიტერატურული მიმდინარეობა, აუცილებელი მოთხოვნილება იყო სომხის ბურჟუაზიისათვის, რომელიც ძლევამოსილად მიდიოდა წინ.

შ ი რ ვ ა ნ ზ ა დ ე

27 თებერვალს საქართველოს განათლების კომისარიატმა და საქართველოს საბჭოთა მწერლების ფედერაციამ შირვანზადეს გადაუხადა სამწერლო ასპარეზზე მოღვაწეობის 50 წლის აღსანიშნავი იუბილე; შირვანზადე დაჯილდოებულ იქნა ამიერ-კავკასიის დამსახურებულ მწერლის სახელწოდებით.

ზმს უკვე გავლილი ჰქონდა ბრძოლის პირველი პერიოდი, როდესაც აღმოსავალი ბურჟუაზიისათვის რომანტიულ-გმირული ლიტერატურული მიმართულება იყო საჭირო; ამგვარი ლიტერატურის შემქმნელის ისტორიული როლი შეასრულა შირვანზადეს წინამორბედმა მხცოვანმა რომანისტმა **რაფიმ.**

რაფის რომანიზმს უპირისპირდება შირვანზადეს ღრმა რეალიზმი. არ არსებობს ლეგენდები, მოგონილი სახეები; ბუმბერაზთა შებმა-შემოხმა და ისტორიის სიღრმიდან წამოყენებული ნახევრად ფანტასტიური გმირები. არ არსებობენ მეფეები და თავადნი და მათი „გმირობა" ამიერიდან რომანის გმირებს ვეღარ ებრძვიან მემაკონიაწებისა და ბაგრატუნების განთქმულ გვარეულობას და ყარაბაღის დამოუკიდებლობისათვის მებრძოლ ფეოდალებს ვარდანებს. ყოველმხრივ გამარჯვებული ბურჟუაზიისათვის ახლა უკვე გარემო ცხოვრების რეალური დასურათება, მისი ყოველდღიური მოვლენების მხატვრული ასახვა იყო საჭირო. ამიტომ ნაცვლად რომანტიული გმირებისა, — სულერთია წარსულიდან იჭრებიან ისინი, თუ აწმყოდან, — გვევლინებიან კაპიტალისტური დაგროვების გაუძღომარი მოციქულნი — ყველა ეს ილისბარონები და ამალიანები, რომლებიც მტკიცედ მისდევენ კაპიტალიზმის სავაჭრო და [illegible] პერიოდიდან მისი მაღალი საფეხურის — საწარმოოსა და საფინანსო კაპიტალიზმისაკენ.

ამ პროცესის ნიჭიერი დახასიათება მოგვცა შირვანზადემ მეტად ნათელი საღებავებით. ამ ეპოქის ტიპებისა და სახეების ნამდვილი კალეიდოსკოპი გვაქვს მის მრავალრიცხოვან ნაწარმოებში: **„ხანძარი ნავთის სარეწაოში", „ნოქრის დღიური", „არამში", „ფუჭი იმედები", „მზრუნველი", „არსენ დიმაქსიანი", „მეთინაი", „ნამუსისათვის", „ნანგრევებზე"** და მრავალ სხვაში, განსაკუთრებით მის საუკეთესო ნაწარმოებში **„ქაოს"-ში.**

ბურჟუაზიული წრის ყოველდღიური ცხოვრება და მისი გმირები, ფულის დამარცხებელი გმირები და მრეწველები, სავაჭრო სახლი და ნავთის სარეწაო. ბირჟა და კონტრ-მანტანი, ხარბი მაკლერი, კარიერის მაძიებელი სპეკულანტები, გამფლანგველები, „მაღალი წოდების" დაწინაურებული და გადაგვარებული წარმომადგენლები, მოქეიფენი, ქეიფები, მოსყიდული რედაქტორები და კაპიტალის ჯოჯოხეთის მკვიდრი სამღვდელოება. ანგარიშიანი, მოტყუილებაზე და ძალადობაზე დამყარებული ოჯახი და ყოველივე ამის გვერდით მუშათა მასა, რომელიც მთელი ამ ხროვის დაუზოგავი ექსპლოატაციის ქვეშ გმინავს და რომელიც ავტორის სიტყვით, „ყველა ღირებულებათა შემქმნელია".

შირვანზადეს შემოქმედების კვინტესენციას წარმოადგენს რომანი **„ქაოსი"** და დრამა **„ნამუსისათვის".** ამ ნაწარმოებში მწერლის დაკვირვებათა სარბიელს წარმოადგენს ბაქო — ამიერ-კავკასიის მრეწველობის ის მთავარი ცენტრი, სადაც კაპიტალიზმმა შექმნა თავისი მძლავრი საზოგადოებრივი ცხოვრება. კაპიტალისა და ნავთის დიდ ქალაქებში გამეფებულია მოუსვენარი შრომა, რომელიც ქმნის აურაცხელ ნივთიერ სიმდიდრეს. მიწის წიაღიდან ამოაქვთ ოქროს სითხე, რომელიც დაუსაკუთრებია ერთ მუჭა ხალხს და ეს მუჭა ხალხი ყლაპავს ათი-ათასობით მუშებს, სწრაფად არღვევს სიმდიდრეს თავისი გაუმაძღარი წყურვილის მოსაკლავად და ახალი დაგროვებისათვის. ამ სიმდიდრეში წილი არ უდევს მხოლოდ მუშათა კლასს, რომლის ხვედრია მარტო მძიმე შრომა, სიღატაკე, უუფლებო მდგომარეობა და უკიდურესი კულტურული ჩამორჩენილობა.

მოუსვენრად მცხოვრები კაპიტალისტური ქალაქის სურათის მოცემის დროს შირვანზადე არ არის გადაჭედილი ვიწრო წვრილ ბურჟუაზიული ილუზიების ტყვედ. კაპიტალისტური დაგროვების პროცესი მისთვის არ წარმოადგენს არავითარ საიდუმლოებას. როგორ ჰქონდა წარმოდგენილი წვრილ ბურჟუაზიას სიმდიდრის დაგროვების „მძიმე შრომა"? იგი იცრუებდა ლეგენდას „ქაოსი"-ს გმირის შესახებ. თითქოს ეს მილიონების პატრონი ალიმიანი 40 წლის წინად ბაქოში ქალამნით ჩამოვიდა და აქ მას მისმა ბედის ვარსკვლავმა მაშინვე უჩვენა გზა აღმართული სიმდიდრის ჯადოსნური ქვეყნისაკენ. თითქოს ალიმიანის მშვენიერი სასახლის სარდაფში ეყრო „სარდლავეთ ბზილი და ცივი" ვიწრო საკანი, სადაც ალიმიანი ჩადიოდა ყოველ ღამე, როგორც „ძუნწი რაინდი", რომ თაყვანი ეცა თავისი ოქროთი სავსე ტომრებისათვის და ლეგენდარული ქალამნებისათვის.

მაგრამ რეალისტ-რომანისტისათვის ლეგენდები არ არსებობენ: მან იცის მხოლოდ ერთი ჭეშმარიტება, — რომ ალიმიანი „დაუზოგავად აზროვნებდა თავის მოვალეებს", აპარავდა და სძარცვავდა, ყალბი თამასუქებით სილატაკეში აგდებდა მასზე მინდობილ ხალხს. თავისი ამაღლების მძიმე გზაზე იგი შეიჩვია სიძუნწეს, თვითნებობას, მლიქვნელობასა და პირმოთნეობას. მისი სახით შირვანზადე გვიხატავს სიმდიდრის დამაგროვებელი კაპიტალისტური კლასის პირველი თაობის წარმომადგენელს, რომელიც მთელი თავისი სიცოცხლის განმავლობაში ემსახურებოდა ერთ მიზანს: — დაეგროვებინა ფული იმ მიზნით, რომ გაეფართოებინა წარმოება და მტკიცე ფეხზე დაეყენებინა იგი. მის გვერდით ავტორი გვიხატავს ამავე კლასის მეორე თაობის წარმომადგენელს თავისი ფუქსავატი ცხოვრებით და ჭკუნა ინსტინქტების დაკმაყოფილების ძიებით.

შირვანზადემ „ქაოსში" ფართოდ გადაშალა ჩვენს წინაშე ყველა ის უარყოფითი მოვლენები, რომლებიც უშუალოდ გამომდინარეობენ კაპიტალისტური წყობილების რაობიდან. ყველა მათგანის ხარბი თვალი მიპყრობილია ოქროსაკენ: შვილი მამას სძარცვავს, ძმა — ძმას ჰპარავს, ქალი და სიძე იმის ცდაში არიან, რომ რაც შეიძლება მეტი წილი იგდონ ხელთ მამის მემკვიდრეობიდან. მართილი ყალბი საბუთების საშუალებით აცალიერებს თავისი ბატონის სალაროს, ხოლო თვით კაპიტალისტს გაასულელი აქვს ობობას ქსელი და „კანონიერად" სწოვს სისხლს ათასობით მუშას. ამ რომანში შირვანზადეს მიერ დახატული ბურჟუაზიული ოჯახი უკიდურესად გახრწნილია. **მის წევრთა შორის არ არსებობს არავითარი ზნეობრივი კავშირი: მათი შემაერთებელი ერთად-ერთი რგოლი ფულია.** როგორც რომანის ერთი გმირთაგანი შენიშნავს — „აქ ჯოჯოხეთი და ქაოსია". მართლაც, ტყუილად ხომ არ უწოდა ავტორმა თავის რომანს „ქაოსი".

ამ ვაკხანალიის მიმართ შირვანზადეს მხოლოდ და მხოლოდ უარყოფითი პოზიცია უჭირავს. იგი აკრიტიკებს და ამხელს კაპიტალისტური წყობილების მიერ წარმოშობილ სოციალურ იარებს. ატმოსფერო იმდენად მოშხამული და სულის შემხუთავია, რომ მკითხველი უნებლიედ ეძებს გამოსავალს ამ ოსტატურად დასურათებული „ჯოჯოხეთისა და ქაოსისაგან". გამოსავალსვე ეძებს, პირველ ყოვლისა, თვით ავტორიც. მაგრამ მან ვერ შესძლო ამ გამოსავლის გამონახვა, ვინაიდან **მთელი მისი კრიტიკა არ სცილდება ბურჟუაზიულ ურთიერთობათა ფარგლებს.**

შირვანზადემ სცადა, „ქაოსისათვის" დაეპირისპირებინა იდეალისტურად განწყობილი ხალხი, რომლებიც ლამაზად მსჯელობენ მაღალ საკითხებზე, პროტესტს აცხადებენ სოციალურ უწესრიგობათა გამო და სხვ.

მაგრამ ვინ არიან ეს იდეალისტები? ისინი წვრილბურჟუაზიული ლიბერალიზმის წარმომადგენლები, რომლებსაც თანაუგრძნობს თვით ავტორიც. ისინი ხედავენ სოციალურ იარებს, მაგრამ არ იციან, როგორ მოუშუშონ მათ წყლულები. თავიანთი სოციალური მდგომარეობის გამო მათ სრულებით არ შესწევთ იმის უნარი, რომ შეებრძოლონ არსებულ საზოგადოებრივ ბოროტებას.

ასე წარმოგვიდგება მთავარ ხაზებში შირვანზადეს ფიგურა და მისი ნახევარ საუკუნოვანი ლიტერატურული მოღვაწეობა. შირვანზადე ერთად-ერთი მწერალია (განსაკუთრებით რ. შეიძლება ითქვას სომხური ლიტერატურის შესახებ), რომელმაც ფართო ტილოებზე მოგვცა ამიერ-კავკასიის სავაჭრო და სამრეწველო ბურჟუაზიის ნათელი სურათები. მან დაგვიხატა თითო კაპიტალისტური ქალაქი, მისი მრავალმხრივი ცხოვრება, მისი ცხოვრების აჩქარებული ტემპი, ფულის ბატონობა. მან მოგვცა ნავთის სარეწაოებისა და ქარხნების ოსტატური აღწერილობა, გაბედული საღებავებით დაგვიხატა იმ მუშა ხალხის ყოფა, რომელიც ტალახში და მძიმე ატმოსფეროში ქმნიდა აურაცხელ სიმდიდრეს გაუმაძღარი ექსპლოატატორებისათვის.

აქვე აღვნიშნავთ, რომ ჯერ კიდევ პარიზში ყოფნის დროს (1925 წელს), შირვანზადემ დასწერა კომედია **„მორგანის ნათლიმამა",** რომელიც გვიხატავს ამიერ-კავკასიის ბურჟუაზიის, უკანასკნელი ნაშთების სრულ გახრწნას საზღვარგარეთ.

ა. ხურხატ.

მაიმუნების ფერმა სოხუმში

ერთად ერთი საბჭოთა კავშირში — მაიმუნების ფერმა სოხუმში წარმოადგენს მოსკოვის საექსპერიმენტო ენდოკრინოლოგიური ინსტიტუტის განყოფილებას. ფერმის მთავარი ამოცანაა — მაიმუნების აკლიმატიზაცია და მეცნიერულ-ექსპერიმენტალურ მუშაობის ფართოდ გაშლა.

ამჟამად სოხუმის ფერმაში 41 მაიმუნია: 21 გამადრილა, 9 პავიანი, 5 შიმპანზე, 4 რეზუსი და 2 ორანგ-უტანგი. ზოგიერთი მათგანი დაიბადა აქვე, ფერმაში, რითაც დამტკიცდა აფხაზეთში მაიმუნების არსებობის და გამრავლების შესაძლებლობა, სათანადო მოვლისა და კვების პირობებში.

მიმდინარე წელს სოხუმის ფერმაში სწარმოებს დიდი მუშაობა მის მოსაწყობად და გასაფართოვებლად. მაღალი კედლით შემოღობილი ვოლიერი შესაძლებლობას მისცემს მაიმუნებს თავიანთი თავი იგრძნონ სამშობლოში. ამ ვოლიერის ფართობი 2 დესეტინას უდრის, იქ დარგულია აყვავებული ხეები. იგი შესაძლებლობას მისცემს ფიზიოლოგებს თვალყური ადევნონ თავიანთ აღზრდილებს ბუნებრივ პირობებში. გამადრილებისათვის და შიმპანზეებისათვის იგება სპეციალური შენობები, ეწყობა ექსპერიმენტალური საოპერაციო განყოფილება, შეიძენილია ახალი აპარატები და ხელსაწყოები, ეწყობა სამეცნიერო მუზეუმი.

სურათზე — სოხუმის ფერმის თანამშრომლები ახალგაზრდა შიმპანზესთან.

ე. შ.

წინანდალი

საბჭოთა მამული

ფოტო—ტორის.

სურათებზე: წინანდალის მამულის სარდაფი საექსპორტოდ გამზადებული ღვინო, მამულის ერთ-ერთი ზვარი, ღვინის ჩასხმა ბოთლებში. 1 5

თელავიდან წინანდალამდე მიდის საუკეთესო შარა გზა. გაიცდებით თუ არა თელავს, მგზავრის თვალწინ იშლება უზარმაზარი სახნავი მიწები, ვენახები, ქვევით კი, ჭალით დაფარული ალაზნის ველი. შორს მოსჩანს თეთრი კავკასიონი თავისი მიუვალი მწვერვალებით.

წინანდლამდე თელავიდან 7 კილომეტრია. გზის ერთ ადგილას სჩრის მდ. კისისხევი. ეს 3-ტა-რი მდინარე ებლა დამშრალია. თოვლის დნობის დროს მან იცის მოვარდნა და მაშინ უწყალოდ ანგრევს და ანადგურებს ყველაფერს, რაც კი ხვდება გზაში. მიაქვს სახლები, ვენახები, ადუ-ქებს დამუშავებულ მიწებს. ყოველ წელს მეორდება ეს ამბავი და ჯერ კიდევ არ არის მიღებული ზომები ამ გიჟი მდინარის ასალაგმავად.

წინანდალი—საბჭოთა მამულია. ეს მდიდარი არემარე ოდესღაც ეკუთვნოდა პოეტს ალ. ჭავჭავაძეს. შემდეგ მამული გადაეიდა მეფეების საკვ რეულის ხელში, დღეს კი წინანდალს პატრონობს ნამდვილი პატრონი—საბჭოთა ხელისუფლება.

წინანდალი—ღვინის სამეფოა. აქ მზადდება საუკეთესო ხარისხის ღვინო, როგორც ჩვეულებრივად მოსახმარი, ისე სამკურნალო, ე. წ. „კურ-ძნ ს წვენი".

წინანდალში მიდის ღვინო სხვადასხვა კუთხეებიდან. შამხორიდან, ვარციხიდან. აქ, სარდაფებში, ხდება ამ ღვინოების შემოწმება და მათი გადამუშავება. წინანდალში ყველაზე საინტერესოა სარდაფი, რომელშიაც ინახება ღვინოები. ეს სარდაფი უდიდესია მთელს საქართველოში. აქ არის დაცული ერთი კასრი (ბოჩკა), რომელიც იტევს 1.300 ვედრო ღვინოს. სარდაფში გაყვანილია ელექტრო-სინათლე. დაზელოვნებული მუშები სპეციალისტების ზედამხედველობით, ამოწმებენ ღვინოს, ასუფთავებენ მას დაამზადებენ საექსპორტოდ. საბჭოთა მამულს შეძენილი აქვს ახალი ხელსაწყოები და მანქანები ღვინი გასაწურად.

საექსპორტოდ გამზადებული ღვინო ბოჩკებით და ყუთებით, მიაქვთ სადგურზე, საიდანაც შემდეგ იგზავნება სხვადასხვა ადგილებში.

წინანდალის საბჭოთა მამული თანდათან ფართოვდება. 1931 წლის გეგმის მიხედვით, მამულს უნდა გაეშენებინა 15 დესეტინა ახალი ვენახები, ეს რიცხვი გადაჭარბებით იქნა შესრულებული. 50 თებერვლისათვის მამულმა გააშენა 32 დესეტინა.

წ ნანდალის მამული დიდ დახმარებას უწევს კახეთის კოლექტივებს. მამულში მომუშავე აგრონომები მიმაგრებულნი არიან კისისხევის და წინანდალის კოლექტივებზე. მამულის სახელოსნოში სწარმოებს კოლექტივების სასოფლო-სამეურნეო იარაღ-მანქანების შეკეთება. მამული თავისი ძალებით აწყობს კურსებს, სადაც იმეცადინებენ 6 კოლექტივის წევრები და გაეცნობიან მევენახეობა მეღვინეობის გაუმჯობესებულ წესებს.

ალმშენებლობა ხევსურეთში

ხოფ. ბარისახოს შრომის სკოლა.

ხევსურეთი თავისი მოსახლეობით მომწყვდეული მკაცრ ბუნებაში. ხევსურეთში მიმავალი გზა-ბილიკები ზამთრობით სულ იკეტება და მიუვალი ხდება. დღემდე იგი იყო მიძინებული, კარჩაკეტილი და დაშორებული კულტურულ ცხოვრებას. არც ერთ ძველ მთავრობას არ მიუქცევია ჯეროვანი ყურადღება; მხოლოდ საბჭოთა ხელისუფლების დროს ხევსურეთში დაიწყო ახალი ცხოვრება და აშენებლობა. ს. ბარისახო დამშვენდა ახალი შენობებით. აშენდა ორსართულიანი სკოლა თავისი მოწყობილობით და ფუძე წაავადმყოფო 22 თვალით. გაიხსნა პურის საცხობი კოოპერატივი. აშენდა მილიციის და ალმასკომის შენობები და სხვა... ასეთივე ალმშენებლობა მიმდინარეობს შატილში.

F 688

ჩვენი ფოტო--ქრონიკა

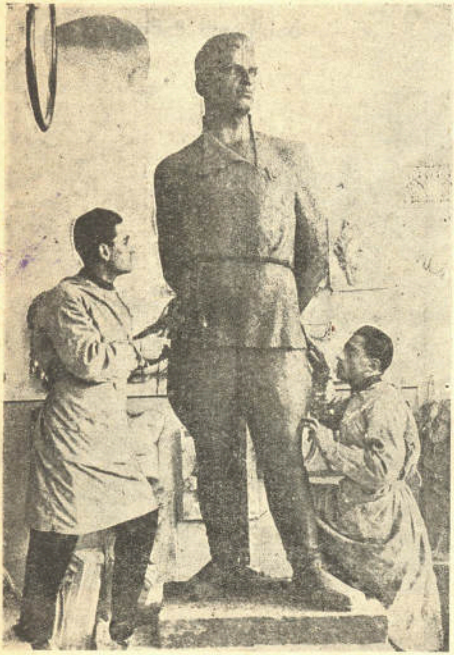

ამხ. ბორის ძნელაძე

ეხლახან სამხატვრო აკადემია-დასრულებულებმა სკულპტორმა-კომკავშირელ ბმა—მერაბიშვილმა და თაყაძემ, გამოაქანდაკეს კომკავშირის დამაარსებელის ამხ. ბ. ძნელაძის ქანდაკება; ახალგაზრდების ნ.მუშევარი მოწონებულ იქნა სპეციალური კომისიისგან.

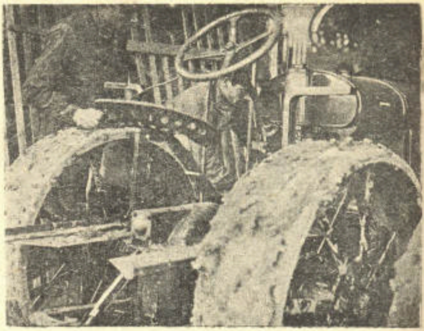

საქართველოს სამეურნეო რაიონებისთვის თბილისში მიღებულ იქნა ტრაქტორების ერთი პარტია. (სურათზე ნაჩვენებია ამ ტრაქტორების აწყობა მიწსახკომის საწყობში.

ამ დღეებში თბილისში წითელი არმიის და ფლოტის სახლში მოწვეული იყო დაჯილდოვებულ წითელარმიელთა კრებულობა.
სურათზე: დამკვრელ მეთაურთა და წითელარმიელთა ერთი ჯგუფი.

ძველი რეჟიმის სიბნელის ნაშთი, რომელსაც უკვე ანგრევენ და მის მაგიერ აშენებენ ამიერ-კავკასიის სოციალისტურ მრეწველობის სახლს.

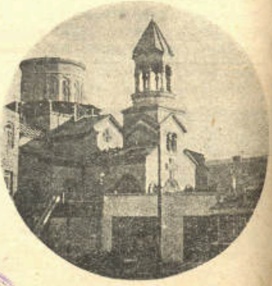

[illegible]სახლის ქუჩის გასაგანიერებლად და მორთულობის წესიერად მოსაწყობად იღებენ მთელ რიგ შენობებს [illegible] ეკლესიას.

ბიბლიოთეკა

მიმდინარე წლის მარტში
გამოვა

ყოველთვიური პოლიტიკურ-ეკონომიური

ჟ უ რ ნ ა ლ ი

„ბ ო ლ შ ე ვ ი კ ი“

საქ. კომპარტ. (ბ) ცენტრ. კომიტეტის ორგანო

ხელისმოწერა მიიღება

თ ბ ი ლ ი ს შ ი:

„კომუნისტი“-ს გამომცემლობის მთავარ კანტორაში (რუსთ. პრ. № 34)

ფოსტის ცენტრალურ საგაზეთო ბიუროში.
„კომუნისტი“-ს გამომცემლობის რწმუნებულებთან, რომელნიც აღჭურვილნი არიან სათანადო მოწმობებით და ქვითარებით.

პროვინციაში:

ფოსტის უწყების ყველა დაწესებულებებში.
„კომუნისტი“-ს გამომცემლობის რწმუნებულებთან, რომელნიც აღჭურვილნი არიან სათანადო მოწმობებით და რკინის გზის კიოსკებში.

ჟურნალის ფასი:

1930 წლის ბოლომდე	—2 მ. 50 კაპ.
6 თვით	—1 მ. 50 კაპ.
3 თვით	— 75 კაპ.
1 თვით	— 25 კაპ.

ცალკე ნომერი ყველგან 30 კაპ.

„კომუნუსტი“-ს გამომცემლობა.

მთავლ. № 498. ტირაჟი 5600. პოლიგრაფტრესტის მე-5 სტამბა. გაზ. „კომუნისტი“-ს გამომც